

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1208

12. LIPNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Svetkovina Tijela i Krvi Kristove – Tijelovo

Ponovno na ulicama grada

SADRŽAJ

8

Nastavljeno predstavljanje
Hrvatske nacionalne vizije
**U susret izborima
za Hrvatsko
nacionalno vijeće**

12

Fra dr. Benedikt Vujica, ekonom
i kroničar samostana
sv. Antuna Padovanskog u Beogradu
**Svjedok vremena,
čovjek mira**

16

Tragom priče o jednom transparentu
**»Uvijek vjerni
Dinamu navijači
iz Petrovaradina«**

20

Hrvati iz Vojvodine na
Festivalu tista u Topolju
**Preko tista do
susreta, starih okusa
i novih veza**

26

Iz Monoštora i Sombora
na posao u Hrvatsku
**Radno mjesto s druge
strane granice**

34

Biskupijska misa zahvalnica za kraj
školske i vjeronaučne godine
**Katehetski dan u znaku
zahvalnosti i zajedništva**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Pužev korak

U tjednu iza nas tema koja je dominirala vanjskom politikom Srbije bili su odnosi Srbije i Europske unije. Najprije je objavljeno izvješće Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta koje je pripremio, u Srbiji neomiljeni, **Tonino Picula**.

Potom se dogodio Tivat. Ne mislim na čarter-let, već na, za Crnu Goru povijesni politički skup koji je okupio lidere zemalja Europske unije i država koje su godinama, nije pretjerano reći i desetljećima, u predvorju iste te Unije.

Nakon sastanka moglo bi se reći – ništa novo. Ponovljene su već poznate poruke da je zemljama zapadnog Balkana mjesto u Europskoj uniji, ali i podsjećanje da se to mjesto ne dobiva tek tako.

Ipak, čini se da je i druga strana shvatila kako se nakon dvadesetak godina nešto mora mijenjati. Tako je njemačko-francuski dvojac **Merz – Macron** predložio svojevrstni model fleksibilnog približavanja Europskoj uniji. Riječ je o ideji da zemlje kandidatkinje ne čekaju isključivo formalno članstvo, već da se postupno uključuju u jedinstveno tržište, institucije i procese odlučivanja EU-a.

No, lideri EU-a i zapadnog Balkana razišli su se iz Tivta bez službenog zajedničkog dokumenta, pa se njemačko-francuska inicijativa može tumačiti i kao svojevrstni probni balon. Prije svega za zemlje članice Europske unije, koje moraju pokazati da su, nakon posljednjeg proširenja i ulaska Hrvatske prije trinaest godina, spremne za novo proširenje. Ali i za drugu stranu – zemlje zapadnog Balkana.

Neke analitičare Tivat je podsjetio na, danas već davnu, 2003. godinu i samit u Solunu, kada je zemljama jugoistočne Europe obećano članstvo u Europskoj uniji.

No, Europa i svijet 2003. i 2026. godine nisu isti, pa je pitanje proširenja Europske unije danas mnogo složenije nego što je bilo prije dvadeset godina. Dok Bruxelles od kandidata traži reforme i usklađivanje s europskim standardima, zemlje zapadnog Balkana očekuju jasnije političke signale da njihov trud ima smisla. Tivat nije donio konkretne odluke, ali je pokazao da se o novim modelima približavanja Europskoj uniji ozbiljno razgovara.

Z. V.

Odbor EP-a usvojio Izvješće o Srbiji

Deklarativna posvećenost članstvu, bez konkretnih poteza

Odbor za vanjske poslove Europskog parlamenta usvojio je 3. lipnja izvješće o Srbiji za 2025. godinu, čiji je autor izjavitelj EP-a za Srbiju **Toni Picula**. Kako prenosi tjednik NIN, u dokumentu se navodi da Srbija bilježi ograničen napredak u procesu europskih integracija, uz brojne kritike koje se odnose na vladavinu prava, medijske slobode, izbore, odnose s Rusijom i dijalog s Prištinom.

Picula je ocijenio da je Srbija postigla određenu razinu pripremljenosti i djelomično provela preporuke Europske komisije, ali da ključne obveze usmjerene na otvaranje Klastera 3 uglavnom nisu ispunjene. U dokumentu se navodi da Srbija deklarativno ostaje posvećena članstvu u Europskoj uniji, ali da ta opredijeljenost često nije potvrđena konkretnim potezima, piše NIN.

U izvješću se naglašava strateška važnost zapadnog Balkana za sigurnost i stabilnost Europske unije, uz ocjenu da Srbija, zbog svojeg geopolitičkog položaja i veličine, ima izravan utjecaj na stabilnost regije. Europski parlament ponovno poziva Srbiju da se u potpunosti uskladi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a, uključujući restriktivne mjere prema Rusiji.

Posebna pozornost posvećena je odnosima Srbije s Rusijom i Kinom. U dokumentu se izražava zabrinutost zbog, kako se navodi, produbljivanja partnerstva s Moskvom, značajnih kineskih i ruskih ulaganja, kao i zbog vojnog jačanja Srbije i intenziviranja sigurnosne suradnje s Kinom.

Izvješće poziva vlasti u Beogradu da provedu sve preporuke ODIHR-a koje se odnose na izborni proces, kao i da hitno preispitaju izmjene pravosudnih zakona usvojene početkom godine, u skladu s mišljenjem Venecijanske komisije. Navodi se i da je Srbija ostvarila ograničen ili nikakav napredak u brojnim pregovaračkim poglavljima, zbog čega Europski parlament smatra da bi daljnji napredak u pregovorima trebao ovisiti o mjerljivim rezultatima u području vladavine prava, slobodnih izbora, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i o usklađivanju sa sankcijama EU-a prema Rusiji.

Picula u izvješću odbacuje tvrdnje pojedinih srpskih dužnosnika da su Europska unija i njezine države člani-

ce bile uključene u organiziranje studentskih prosvjeda koji traju od studenoga 2024. godine. Također se navodi da najviši državni dužnosnici šire teorije zavjere o uzrocima pada nadstrešnice na željezničkom kolodvoru u Novi Sad.

Istodobno, dokument pruža potporu pravu građana Srbije na mirno okupljanje i prosvjede, uz osudu navodne prekomjerne uporabe sile prema prosvjednicima, studentima, aktivistima i novinarima.

Kako piše NIN, Europski parlament ocjenjuje i da Europska komisija ima preblag pristup prema Srbiji unatoč, kako se navodi, nazadovanju u područjima demokracije, vladavine prava i temeljnih prava. Zbog toga se Komisi-

ja poziva da obustavi daljnju isplatu sredstava iz Plana rasta za zapadni Balkan dok se ne ostvari napredak u ključnim područjima.

U dokumentu se navodi i da postupci srpske vlade u području obrazovanja i akademskih sloboda dovode u pitanje standarde iz poglavlja 25 i 26, koja su trenutno jedina privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja Srbije. Europska komisija se poziva da procijeni jesu li uvjeti za njihovo zatvaranje i dalje ispunjeni.

Picula podsjeća da se napredak prema članstvu u Europskoj uniji temelji na načelu zasluga te da podrazumijeva ne samo usvajanje reformi nego i njihovu dosljednu provedbu. Na nacrt izvješća podnesen je 501 amandman, a konačno izjašnjavanje Europskog parlamenta o ovom dokumentu očekuje se početkom srpnja, piše tjednik NIN.

Priredila: Z. V.

Samit u Tivtu

Zapadnom Balkanu mjesto je u EU, ali uz uvjete

Proširenje EU-a bila je glavna tema samita Europske unije i zemalja zapadnog Balkana, održanog 5. i 6. lipnja u Tivtu. Riječ je o političkom skupu koji je okupio čelnike 27 država članica Unije i pet zemalja zapadnog Balkana. Europski čelnici na kraju samita »EU – zapadni Balkan u Tivtu«, koji je prošao bez usvajanja zajedničke deklaracije, potvrdili su svoju predanost proširenju EU-a te poručili Srbiji da njezin napredak prema članstvu ovisi o provedbi reformi i usklađivanju s europskom vanjskom politikom. Drugim riječima, Beograd mora odlučiti između Europe, Rusije i Kine.

važniji element istaknuo je francusko-njemačku inicijativu za pojednostavljenje, odnosno ubrzavanje procesa proširenja.

»To u potpunosti podržavamo. Takav pristup promijenio bi dinamiku i dao novu energiju procesu pristupanja EU-u. To znači da, kada ostvarite određeni napredak, možete odmah sudjelovati za stolom«, rekao je.

Šef misije Srbije pri EU-u i voditelj Operativnog tima za proces pristupanja EU-u **Danijel Apostolović** ocijenio je za medije u Srbiji da bi Srbija imala velike koristi kada bi se primijenio non-paper o proširenju EU-a, koji su

tijekom samita u Tivtu predstavili francuski predsjednik **Emmanuel Macron** i njemački kancelar Friedrich Merz. Dodao je da bi taj prijedlog pridonio ubrzanju procesa proširenja.

»Države članice neće bilateralnim pitanjima i različitim zahtjevima blokirati kandidate, nego će se, kada Europska komisija procijeni da je određeni kandidat ispunio uvjete i spreman je otvoriti klaster, postupati na svojevrsan automatiziran način, čime bi proces otvaranja klastera bio znatno ubrzan«, rekao je Apostolović za TV Prva.

Naglasio je da bi Srbija od toga imala koristi, primjerice kroz uključivanje u jedinstveno tržište EU-a te potpunu integraciju u europsko energetske tržište.

»Kada je riječ o zatvaranju pojedinačnih pregovaračkih poglavlja, i dalje ostaje pravilo jednoglasnog odlučivanja. Međutim, za sada je riječ samo o prijedlozima. Tek treba vidjeti kako će ih prihvatiti ostale države članice i hoće li biti dodatnih usklađivanja«, zaključio je Apostolović.

Kako je ocijenjeno na samitu u Tivtu, najdalje je u približavanju EU-u otišla Crna Gora.

Hrvatski premijer **Andrej Plenković** rekao je u Tivtu da je njegov dojam da je Podgorica spremna vrlo ozbiljno raditi na otvorenim pitanjima između dviju zemalja poput pitanja nestalih, odštete logorašima ili imovinsko-pravnih pitanja. Hrvatska očekuje rješenje pitanja odštete logorašima i pronalaženja 14 nestalih iz Domovinskog rata te da Podgorica nastavi s procesuiranjem ratnih zločina, rekao je Plenković. Istaknuo je da Zagreb želi i rješenje imovinsko-pravnih pitanja hrvatskih obitelji koje su u Crnoj Gori ostale bez imovine, a čiji su sudski procesi u zastoju.

Z. V.

FOTO: HINA/Savo Prelević

»Nije moguće voditi politiku balansiranja između Rusije, Kine i Europe. Put Srbije prema EU-u otvoren je, ali ona mora odlučiti na čijoj će strani biti«, jasno je poručio njemački kancelar **Friedrich Merz** u Tivtu.

Predsjednica Europske komisije **Ursula von der Leyen** izjavila je da Srbija ima vrlo jasno definirane uvjete za otvaranje novog, trećeg paketa pregovaračkih poglavlja. To uključuje reforme u području vladavine prava, slobode medija i izbornog zakonodavstva, kao i usklađivanje sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a. U međuvremenu je predsjednik Europskog savjeta **António Costa** rekao da su se vlasti s kojima se sastao u Beogradu vrlo jasno obvezale na provedbu konkretnih mjera u određenim rokovima. Objasnio je da će, na temelju njihove provedbe, Europska komisija pripremiti procjenu, nakon čega će Vijeće EU-a odlučiti je li došlo vrijeme za otvaranje trećeg kruga pregovora.

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**, koji je također bio u Tivtu, razgovore je ocijenio pozitivnima, a kao naj-

Ponovno na ulicama grada

»Dojmovi su izvrsni, jer primarno, ono što je najvažnije – vjerski element i blagoslov danas je prošao ulicama Subotice. Broj sudionika i vjernika je zbilja iznenađujući i to je jedan lijepi pokazatelj da nam svima to znači«, rekao je preč. Ivica Ivanković Radak

Nakon gotovo 30 godina u Subotici je na svetkovinu Tijela i Krvi Kristove – na Tijelovo (u narodu poznato i kao Brašančevo), 4. lipnja ponovno organizirana procesija od katedrale sv. Terezije Avilske do franjevačke crkve sv. Mihovila Arkandela. Dvojezično misno slavlje, koje je predvodio biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** slavljen je u subotičkoj katedrali uz koncelebraciju svećenika i đakona ove biskupije, a katedrala je bila mala za primiti sve vjernike, te je veliki broj njih misno slavlje pratio preko zvučnika oko katedrale.

Dokaz prisutnosti i svjedočanstvo vjere

U prigodnoj homiliji biskup Fazekas naglasio je kako nam današnja svetkovina daje do znanja da Isusu Kristu mjesto nije ponajprije u svetohraništu, nego u nama kršćanima.

»On je hrana našoj svetosti, a mi smo istinska svetohraništa. Euharistija za nas kršćane nije tek 'biti s Kristom' u prisnome i nutarnjemu odnosu, nego znači upuštanje u pustovinu koja postaje poslanjem – biti Kristov čovjek.

Budimo žive pokaznice ovome svijetu, da smo uistinu Kristovi prijatelji«, istaknuo je biskup Fazekas.

Kako nalaže dugogodišnja tradicija, pred kraj misnog slavlja predstavljeni su i ovogodišnji predvoditelji *Dužijance 2026.* bandašica **Mila Kujundžić** i bandaš **Teo Margetić**, kao i mala bandašica **Marija Šabić** i mali bandaš **Danilo Cvijanov**.

Nakon misnog slavlja uslijedila je svečana procesija kroz grad koja je išla od katedrale do franjevačke crkve Ulicom Matka Vukovića, te dijelom i Strossmayerovom. Prva postaja bila je u katedrali, druga kod spomenika biskupu Ivanu Antunoviću, treća kod spomenika Presvetog Trojstva kod Gradske kuće i četvrta na platou ispred franjevačke crkve, gdje je

podijeljen i završni blagoslov za cijeli grad Suboticu, svakom građaninu i svima koji obavljaju javne i odgovorne službe i poslove u Gradu.

U samu procesiju, koja je bila izuzetno svečana, bili su uključeni vjerski simboli, te Tijelovski, Divojački, Mo-mački i drugi župski barjaci koji se iznose na ulice grada samo za Tijelovo. Zatim su išli mladi u nošnji, Franjevački svjetovni red, Vitezovi sv. Jurja i sv. Stjepana, Pogrebna poduzeća *Funero* i JKP *Pogrebno*, Čuvari Božjeg groba,

djevojke u bjelini sa simbolima, prvopričesnici, djeca u bjelini s cvijećem, ministranti, svećenici, »Nebo« i biskup s Presvetim, pjevači, te brojni vjernici koji su na ovaj način posvjedočili svoju vjeru.

Blagoslov za cijeli grad

»Gotovo već puna dva desetljeća priželjkujemo ovaj dan, da na Tijelovo procesijom prošetamo gradom i time posvjedočimo svoju vjeru i blagoslovimo cijeli grad. Dojmovi su izvrsni, jer primarno, ono što je najvažnije – vjerski element i blagoslov je danas prošao ulicama Subotice. Broj sudionika i vjernika je zbilja iznenađujući i to je jedan lijepi pokazatelj da nam svima to znači. Ovo je zaista bilo posebno i htio bih ovom prigodom i izraziti zahvalnosti svima koji su pomogli oko organizacije, koji su pratili puno toga. Zapravo, nismo se puno morali truditi, jer svatko tko je želio i ima iskustva u ovome dao je svoj doprinos«, rekao je ekonom Subotičke biskupije preč. dr. **Ivica Ivanković Radak** i poručio kako će sada, kada je sve ponovno oživljeno biti nastavljeno i narednih godina.

Liturgijsko pjevanje na svetoj misi, ali i tijekom cijele procesije predvodio je Katedralni zbor *Albe Vidaković* uz pridružene članove subotičkih župnih zborova uz pratnju *brass kvinteta* kojeg su činili studenti pečuskog, segedinskog i novosadskog sveučilišta pod ravnanjem katedralnog orguljaša i zborovođe **Miroslava Stantića**. Solističke dionice pjevali su **Ivana Mačković**, **Kristina Matković** i **Bela Anišić**.

Brojni vjernici s oduševljenjem su pozdravili vraćanje procesije na ulice grada.

»Ponovno smo ulicama našega grada pronijeli živo svjedočanstvo Božje prisutnosti u našoj svakodnevici! Iz samog čina tijelovske procesije odjekuje radosna istina: Bog je s nama! On hoda našim putovima i ne ostavlja nas same. Prateći Krista u Presvetom Sakramentu, Njegovu smo blagoslovu povjerali svaki dom, svaku obitelj i sve napore našega grada i to mi je izuzetno drago. Neka

ova procesija bude iskra koja će zapaliti plamen živoga svjedočenja i u našem, pomalo uspavanom, narodu probuditi djelatnu vjeru«, rekao je **Bogdan Rudinski**.

»Jako mi je drago što je poslije toliko godina procesija krenula kroz grad i što možemo sudjelovati u tome. Jako sam ponosna na to. Ovom procesijom sjetila sam se i kako je to nekada bilo kada smo suprug i ja isto bili sudionici Tijelovske procesije kroz grad, a sada to mogu doživjeti i naša djeca i dalje to nastaviti i čuvati«, kaže **Mirjana Ivanković Radak**.

Podsjećanja radi, Tijelovska procesija kroz grad bila je uobičajena sve do Drugog svjetskog rata, a tijekom komunizma je ukinuta. Procesija s Presvetim ponovno je obnovljena tek 1995. godine i bila je organizirana do 1999. kada je ukinuta zbog bombardiranja. Iako je godinama unazad postojala želja, tek sada je obnovljena.

Ovogodišnja procesija prošla je ulicama Subotice u miru, dostojanstvu, molitvi i zajedništvu, bez velikog remećenja redovitog života grada. No, ovaj događaj nije bio samo vjerski, nego i kulturni, povijesni i identitetski trenutak za grad.

Ž. V.

Nastavljeno predstavljanje Hrvatske nacionalne vizije

U susret izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće

»Poklopilo se nekoliko važnih okolnosti – iza nas je osam godina iskustva, pred nama su izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće, imamo snažniju potporu Hrvatske i priliku koju moramo iskoristiti. Zato smo odlučili pokrenuti Hrvatsku nacionalnu viziju«, poručila je Jasna Vojnić

Predstavljanje programa Hrvatske nacionalne vizije nastavljeno je protekloga tjedna susretima s pripadnicima hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici, Sotu, Sonti i Vajskoj. Na skupovima su predstavljeni ciljevi inicijative, rezultati dosadašnjega rada te planovi

važnost političkog organiziranja hrvatske zajednice i zajedničkog nastupa u izbornoj godini.

»Nalazimo se u važnom trenutku za hrvatsku zajednicu u Srbiji. Imamo iskustvo, imamo rezultate i imamo viziju razvoja, ali samo zajedničkim djelovanjem možemo

ostvariti nove iskorake«, poručio je Piuković.

Govoreći o političkom položaju Hrvata u Srbiji, predsjednica Hrvatske nacionalne vizije **Jasna Vojnić** naglasila je kako bez političkog djelovanja nije moguće ostvariti ključne interese zajednice.

»Moramo se sada politički organizirati, jer bez politike nećemo daleko doći. Kada smo počeli prezentaciju, čula sam da netko kaže: 'Nije naš dom' – nije i žao mi je, a to je tako jer još nismo dovoljno jaki ovdje. Kada budemo dovoljno snažni, kada se budemo uvažavali i kada budemo partner s kojim se pregovara, ovaj bi dom jednostavno bio riješen. Kako ćemo riješi-

za buduće djelovanje uoči izbora za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Srijemska Mitrovica i Sot

Okupljene u Hrvatskom domu u Srijemskoj Mitrovici, u petak, 5. lipnja, pozdravio je predsjednik HKC-a Srijem **Krunoslav Đaković**, podsjetivši kako će se predstojeći izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće prvi put održati neposrednim glasanjem. Predstavljanje je otvorio **Marin Piuković**, istaknuvši

ti ovaj dom? Tako što ćemo biti politički čimbenik i što ćemo sjesti za stol«, istaknula je Vojnić.

Predstavljanje je potom nastavljeno u Sotu, gdje je govorila o okolnostima koje su dovele do pokretanja Hrvatske nacionalne vizije.

»Poklopilo se nekoliko važnih okolnosti – iza nas je osam godina iskustva, pred nama su izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće, imamo snažniju potporu Hrvatske i pri-

onalna vizija želi proširiti djelovanje i na područja poput gospodarstva, poljoprivrede i razvoja lokalnih zajednica.

Predsjednica Hrvatske nacionalne vizije Jasna Vojnić u Sonti je istaknula kako hrvatska zajednica danas raspolaže velikim povjerenjem i potporom Hrvatske, ali i odgovornošću da to povjerenje opravda.

»Pred nama su novi projekti i nove prilike, no sada se moramo još bolje organizirati i povezati jer samo tako

možemo ostvariti još više za našu zajednicu. Hrvatska u ovom trenutku ima veliko povjerenje u nas, imamo brojna otvorena vrata i oni imaju sluha za naše potrebe. To povjerenje moramo opravdati«, rekla je Vojnić, pozvavši okupljene na aktivno uključivanje u rad zajednice i izlazak na predstojeće izbore.

U Vajskoj je sudionike pozdravio predsjednik HKU-a **Antun Sorgg Krunoslav Šimunović**, a Marin Piuković podsjetio je na proces jačanja hrvatskih sredina izvan Subotice, istaknuvši kako je upravo *Šokačka kuća* u Vajskoj bila preteča današnjih projekata malih matica.

Jasna Vojnić je i u Vajskoj pozvala okupljene da predlažu projekte i iskoriste mogućnosti koje su danas dostupne hrvatskoj zajednici, nagla-

sivši kako politika treba biti u službi stvaranja boljih uvjeta za život i razvoj zajednice te pozvala mlade i sve zainteresirane da se aktivno uključe u njezin rad.

Na svim predstavljanjima sudionici su postavljali pitanja, iznosili svoje prijedloge i potrebe svojih sredina. Nisu

Sonta

liku koju moramo iskoristiti. Zato smo odlučili pokrenuti Hrvatsku nacionalnu viziju«, poručila je.

Sonta i Vajska

Program Hrvatske nacionalne vizije u ponedjeljak, 8. lipnja, predstavljen i u Sonti, gdje su okupljene pozdravile **Renata Kuruc i Tamara Kokai**. Marin Piuković istaknuo je važnost zajedništva i aktivnog uključivanja svih članova zajednice u predstojeće procese.

»Kao zajednica važno je da budemo zajedno i jedni druge pomažemo i podupiremo. Proteklih godina vidjelo se da možemo puno. Zato je bitno da u ovom momentu, koji je za hrvatsku zajednicu u Srbiji ključan, budemo svi skupa«, naglasio je Piuković.

Govoreći o rezultatima rada aktualnog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, podsjetio je na projekte koji su doprinijeli razvoju manjih sredina, studentske stipendije i ulaganja u infrastrukturu, naglasivši kako Hrvatska naci-

Vajska

izostale ni kritike, a dijalogom i sagledavanjem situacija iz više perspektiva pronalazeni su koraci za daljnje djelovanje.

M. V. R. / A. G.

Cro-Fond objavio natječaj za potporu poljoprivrednicima iz hrvatske zajednice u Srbiji

Za razvoj poljoprivrede dva milijuna eura

Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji *Cro-Fond* objavila je javni natječaj za financiranje i provedbu projekta »Program razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Republici Srbiji«, temeljem ugovora o financijskoj potpori potpisanog sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Za financiranje poljoprivrednih programa Vlada Republike Hrvatske izdvojila je sredstva u ukupnom iznosu od 2.000.000 eura.

Natječaj je, kako se navodi, nastavak potpore Hrvatima u Republici Srbiji, s ciljem jačanja njihove ruralne prisutnosti, ravnomjernog razvoja hrvatske zajednice, modernizacije proizvodnje i povećanja konkurentnosti poljoprivrednika. Među ciljevima su i motiviranje mladih za ostatak na selu, promocija intenzivne biljne proizvodnje, kao i promicanje održivosti i demografske stabilnosti hrvatske zajednice u Srbiji. Na natječaj se mogu prijaviti pravne osobe sa sjedištem u Republici Srbiji, kao i fizičke osobe s prebivalištem u Srbiji, pod uvjetom da su registrirane u poljoprivredi u skladu s važećim propisima. Minimalni iznos potpore je 500 eura, dok je maksimalni iznos potpore 10.000 eura u dinarskoj protuvrijednosti. Intenzitet potpore može iznositi do 90 posto prihvatljivih troškova projekta, uz obvezno sudjelovanje korisnika od najmanje 10 posto. PDV se ne priznaje kao prihvatljiv trošak.

Bespovratna sredstva mogu se koristiti za nabavu opreme i strojeva u ratarstvu, stočarstvu, povrtlarstvu, vinogradarstvu i voćarstvu, uključujući poljoprivredne strojeve snage do 75 kW, mehanizaciju za obradu zemljišta, sjetvu, zaštitu bilja, gnojidbu, transport, kao i opremu za skladištenje i pripremu stočne hrane. Potpora se može dobiti i za nabavu plastenika, sustava za navodnjavanje, mreža za zasjenjivanje i druge opreme. Program obuhvaća i ulaganja u višegodišnje nasade, poput sustava za podupiranje i ograđivanje, opreme za navodnjavanje, alata za voćarsku proizvodnju, kao i sustava za zaštitu od tuče, zasjenjivanje i zaštitu od mraza. Predviđene su i potpore za stvaranje proizvoda s većom dodanom vrijednošću, odnosno za opremu za obradu proizvoda životinjskog podrijetla, voća i povrća, uljanih kultura i vinove loze. U natječaj su uključeni i pčelari, koji sredstva mogu koristiti za košnice, kontejnere, opremu za preradu, pakiranje i skladištenje pčelinjih proizvoda, kao i za vozila i prikolice za prijevoz pčelinjih društava. Prihvatljivi su troškovi poljoprivrednih strojeva i opreme nastali tijekom provedbe projekta, kao i troškovi nastali prije raspisivanja

natječaja, u razdoblju od 1. lipnja 2025. godine do njegova zaključenja, ukoliko su izravno povezani s projektom. Sredstva se ne mogu koristiti za pokrivanje dugovanja, bankarske troškove, kamate, carinske i administrativne pristojbe, vlastiti rad, redovno održavanje, amortizaciju, rabljene strojeve i opremu, troškove transporta, jamstva, nepredviđene troškove, kao ni za kupnju ATV traktora.

Podnositelji prijave moraju biti upisani u Registar poljoprivrednih gospodarstava najmanje šest mjeseci prije objave natječaja. Za fizičke osobe uvjet je pripadnost hrvatskom narodu u Republici Srbiji i prebivalište u Srbiji, dok kod pravnih osoba ovlaštena osoba za zastupanje mora pripadati hrvatskom narodu i imati prebivalište u Republici Srbiji. Prijavitelji također moraju imati uredno financijsko poslovanje i ne smiju za istu namjenu već koristiti druga javna sredstva.

Prijave će se bodovati prema više kriterija, a maksimalan broj bodova je 100.

Prijave se podnose obvezno u elektroničkom i papirnatom obliku. Obrasci su dostupni na mrežnoj stranici *Cro-Fonda* (www.crofond.rs), a papirnate prijave šalju se na adresu Fondacija *Cro-Fond*, Preradovićeve 11, 24000 Subotica, s naznakom »Za Program razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Republici Srbiji«. Elektroničke prijave šalju se na adresu natjecaji@crofond.rs. Rok za podnošenje prijave je 3. srpnja 2026. godine, a dodatne informacije mogu se dobiti putem telefona +381 64 6590 633 ili e-maila ured@crofond.rs.

I. U.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

Okončan postupak zbog zlouporabe identiteta

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini objavio je prošloga petka, 5. lipnja, kako je Osnovno javno tužiteljstvo u Subotici svojim rješenjem potvrdilo da se na sjednici Vijeća DSHV-a održanoj 29. travnja 2025. godine dogodilo »inkriminirano djelo lažnog predstavljanja«.

DSHV: Osobe priznale krivnju

Kako se tvrdi u objavi na Facebook stranici DSHV-a, na spomenutoj, izvanrednoj sjednici došlo je do zlouporabe identiteta jedne odsutne članice Vijeća radi osiguravanja kvoruma za odlučivanje. Dodaje se i da su osobe koje su sudjelovale u spomenutoj zlouporabi identiteta priznale krivnju pred Tužiteljstvom te su prihvatile zakonom ponuđenu mogućnost da uplate značajan novčani iznos u humanitarne svrhe.

U objavi se također tvrdi kako su pojedinci organizirali dolazak osobe koja se lažno predstavljala kao članica Vijeća DSHV-a, što je, kako se navodi, događaj bez presedana u 35 godina dugoj povijesti djelovanja stranke. DSHV podsjeća kako je na temelju organiziranog dolaska osobe koja se lažno predstavila, ali i drugih proceduralnih propusta, Osnovni sud u Subotici utvrdio da su sve odluke sa sjednice Vijeća 29. travnja 2025. ništavne.

U objavi se dodaje kako su navedene aktivnosti dovele do blokade rada stranke te se ocjenjuje da je »pokušaj neprijateljskog preuzimanja« DSHV-a na taj način propao. Također, pozivaju se članovi koji su sudjelovali u spornim događajima da napuste stranku, pozivajući se na moralnu i političku odgovornost. DSHV je također optužio dio tih osoba da sudjeluju u formiranju političkog pokreta »iza kojeg stoji nevladina parapolitička udruga, čije se financiranje i promidžba odvija pod velikim velom nepoznanica«.

Kaurić: Instrumentalizacija pravosudnih tijela

Na navode DSHV-a sutradan, 6. lipnja, reagirao je bivši zamjenik predsjednika stranke **Goran Kaurić** koji je optužio aktualno vodstvo za pokušaj »instrumentalizacije pravosudnih tijela radi očuvanja osobnih pozicija unutar stranke«, ističući da su mandati svih aktualnih tijela i dužnosnika DSHV-a istekli prije gotovo godinu dana.

»Želim jasno i nedvosmisleno poručiti članstvu, simpatizerima i cjelokupnoj javnosti da su mandati aktualnih tijela i dužnosnika unutar DSHV-a, uključujući i moj osobni mandat, istekli još 17. srpnja 2025. godine. Od toga datuma svako daljnje inzistiranje na formalnoj vlasti bez izbornog legitimiteta predstavlja grubo kršenje osnovnih demokratskih načela«, naveo je Kaurić u odgovoru dostavljenom medijima.

On je reagirao na priopćenje DSHV-a u kojem je navedeno da je pred Osnovnim javnim tužiteljstvom u Subotici okončan postupak protiv više osoba zbog, kako tvrde u ovoj stranci, nezakonitih radnji povezanih s radom DSHV-a.

Kaurić je ocijenio da pokušaj rješavanja unutarnjih stranačkih pitanja i pitanja isteka mandata putem sudova predstavlja presedan koji nanosi »neprocjenjivu štetu« ugledu DSHV-a.

»Nikakvi sudovi, niti vanjske institucije, nisu i ne mogu biti nadležni za rješavanje pitanja koja su jasno i precizno definirana našim najvišim unutarnjim aktom. Jedini mjerodavan dokument u ovoj situaciji jest Statut DSHV-a, a on se u ovom slučaju svjesno i tendenciozno krši«, naveo je Kaurić.

On je podsjetio da je DSHV stranka koja je desetljećima gradila svoj ugled na poštovanju institucija, vladavini prava i demokratskim standardima.

»Upravo iz poštovanja prema tim načelima osobno prihvaćam činjenicu da mi je mandat istekao i da više nemam pravo nastupati s pozicije moći, već isključivo s pozicije odgovornog člana stranke. Utoliko je nedopustivije da se zbog osobnih interesa pojedinaca degradira statutarni poredak stranke i traži 'zaštita fotelja' izvan stranačkih foruma«, rekao je Kaurić.

On je pozvao na hitan povratak u okvire Statuta, poštovanje demokratskih procedura i raspisivanje izbora unutar stranke, ističući da »legitimitet za vođenje DSHV-a mogu dati isključivo njegovi članovi, a ne sudske instance«.

»Naša je obveza prema hrvatskoj zajednici ostati odgovorna, ozbiljna i zakonski utemeljena organizacija«, zaključio je Kaurić.

H. R.

Fra dr. Benedikt Vujica, ekonom i kroničar samostana sv. Antuna Padovanskog u Beogradu

Bog nas obvezuje preko Svetoga pisma, preko svojih poruka da jedni druge poštivamo, jedni druge razumijemo, da prošlost jedni drugih cijenimo i nastojimo razumjeti to zbližavanje i znanstveno i ljudski. To je nužno i u tome se zapravo sastoji ekumenizam: da živimo u ljubavi.

Svjedok vremena, čovjek mira

Intervju vodila: Željka Vukov

Fra **Benedikt**, krsnim imenom **Stipo**, s izvornim prezimenom u Matici krštenih **Vujičić**, rođen je 20. veljače 1936. godine u Brestovskom, općina Kiseljak kod Sarajeva, gdje je završio osnovnu školu. Završio je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom kao i Filozofsko-teološki studij u Sarajevu. U franjevački red provincije Bosne Srebrene stupio je 1954./55., a doživotne zavjete položio 1959. Za svećenika je zaređen 1963., u samostanskoj crkvi na Plehanu. Na Papinskom liturgijskom institutu pri Papskom ateneumu *Anselmianum* u Rimu doktorirao je 1971. godine.

Bio je profesor liturgije, istočne i ekumenske teologije te latinskoga jezik. Predavao je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, na Katehetskom institutu KBF-a u Zagrebu. U dva navrata bio je odgojitelj bogoslova u Sarajevu, zatim je u samostanu Teologije vršio službe vikara, gvardijana i ekonoma. U Beograd je došao 2012. i do 2022. je bio gvardijan, a sada je ekonom i kroničar. Biran je za pre-

fekta studija i definitora, te generalnog vizitatora Splitske franjevačke provincije. Bio je član više provincijskih vijeća i komisija, te u više navrata službeni prevoditelj na talijanski jezik službenih akata Uprave Provincije za nadležne ustanove u Rimu. U Konferenciji provincijala OFM Jugoslavije, odnosno Južnoslavenskoj Konferenciji, bio je drugi tajnik te član Međunarodnog vijeća za odgoj i izobrazbu pri Generalnom tajništvu Franjevačkog reda u Rimu. Kao stručnjak u liturgijskim pitanjima bio je član Liturgijskog odbora Vrhbosanske metropolije, član Hrvatskog liturgijskog vijeća BK Jugoslavije, član Vijeća za Liturgiju BK Bosne i Hercegovine i član Građevinske komisije Vrhbosanske nadbiskupije i Vijeća za sakralnu umjetnost i građevinarstvo svoje Provincije.

U proteklih 90 godina fra Benediktova života dalo bi se tu još štošta nabrojati, no drugi ga opisuju kao čovjeka reda, discipline, u što smo se i sami uvjerali. Ovdje nije samo riječ o čovjeku s impresivnom biografijom, nego o neko-

me tko je proživio gotovo cijelo stoljeće, bio svjedok velikih društvenih, crkvenih i povijesnih promjena. Fra Benedikt je aktivan i danas, i to kao čovjek smirenosti i duhovnosti, koju svojim osmijehom prenosi i na druge.

► **Nakon dugogodišnjeg životnog i redovničkog iskustva, 2012. godine dobili ste premještaj u Beograd. Tada ste preuzeli i službu gvardijana samostana sv. Ante u Beogradu. Kakve Vas uspomene vežu za ovu promjenu i je li Vam bilo teško prihvatiti da umjesto mirovine dobijete premještaj i nove obveze?**

Nisam nikad ni sanjao da bih mogao doći do Beograda. Kada je došao moj nasljednik, ja sam rekao svom šefu: »Šefe, moje je isteklo, piši dekret za premještaj«. Pitao me: »Pa kud biste Vi?«. Rekoh: »U moj matični samostan da upišem drugi fakultet«. »A koji je to?«, pitao je. Rekao sam: »Da se pripreim za osobnu pashu, prijelaz s ovoga svijeta k Ocu – to je ozbiljan posao, treba se pripremiti za te stvari«. Tada mi je rekao: »Vidi na što on misli, pa ne znate da se za Vas otima više kuća?«. Ja tad imao 77 godina, pa tko će se za starog čovjeka otimati? Da sam mlađi, mogao bih povjerovati u to, ali kaže on meni: »Bome je. Beograd je pritiskivao na sve tipke, hoćete Beograd?«. Par dana nakon toga dobio sam pismo od nadbiskupa **Stanislava Hočevara** u kom me moli da dođem u Beograd. Onda je i fra **Ilija** došao moliti me da dođem u Beograd. Rekoh: »Što me svi molite, kao da je meni teško poslušati što god da mi se naredi«. Nije tu bilo promjena ni teškoća, a iskreno bilo mi je i dodijalo profesorske službe, 44 godine sam bio profesor. Predavao sam liturgiju, latinski jezik, istočnu i ekumensku teologiju i tako dalje. Dosta mi je, toga, idem dalje. I tako sam stigao u Beograd.

► **Koje ste sve obveze imali kao gvardijan, a koje danas imate? Kako izgleda jedan Vaš dan?**

Služba gvardijana nije bila nešto novo, jer sam ranije bio gvardijan u Sarajevu, a tu je bilo puno lakše. Tu ima manje obveza. U Sarajevu sam imao više kategorija i slojeva ljudi. Te profesori, te časne sestre, studenti, poslugi i stotinu poslova. Uloga gvardijana svugdje je ista, kao što dirigent u operi ili pred orkestrom treba koordinirati sve službe i da svatko obavlja svoj posao, tako i gvardijan. Postavljati nove zadatke i kontrolirati ih tako da zajednica daje svjedočanstvo redovničkog, kršćanskog i ljudskoga života. Moj dan danas? Nakon punih 10 godina da sam bio gvardijan ovdje, je pravo umirovljenički. Dakle, nemam obveza, briga, izvještaja... nego ono što mi se rekne to uradim; imam ispovijedanje, mise, neka predavanja i tako što treba, tu sam.

► **Maloprije ste spomenuli da ste 44 godine radili kao profesor i odgojitelj, te ste bili zaduženi za odgoj i naobrazbu franjevačkog reda. Nedostaje li Vam ipak to nekad, taj profesorski i odgojiteljski rad?**

Štoviše, sretan sam bio kada sam to prestao biti. Stara grčka i latinska poslovice glasi: »Koga su bogovi mrzili, postavili su ga za odgojitelja«. Tako i ja, jedva sam čekao da se oslobodim te dužnosti. Nudio sam i drugima da to preuzmu, ali nisu me poslušali pa sam u dva navrata bio i odgojitelj uz profesorsku službu. To je bio težak posao jer sam imao puno studenata, bogoslova, mladih fratara, ne-

kad ih je bilo i po 130. Bilo je tu puno poslova, čitava kuća, organizacija života, studenata, rada, aktivnosti, planiranja, izvođenja... Tako da, kad sam to sve završio, rekao sam: »Fala Ti, Bože. Sad sam miran«.

► **Još ćemo malo o Vašem profesorskom radu. Vaše iskustvo je veliko, pa moram pitati i koliko profesori mogu utjecati na život i odluke mladih, kao i na izbor njihovog zvanja?**

To je teško pitanje i treba uvijek znati da si odgojitelji ne umišljaju da oni mogu nešto napraviti. Jer poslovice kaže: »Kakva je sjetva, takva će biti i žetva«. Tako i očekivanje cijelog ostalog života ovisi od odgoja u mladosti. Ako je netko do sedme godine dobro odgojen i ima temelje, može se dalje graditi. Ako to fali, badava vam sav rad. Nemojte misliti da ćete vi nešto postići. Tako sam i radio, bio skroman jer nisam očekivao da ja mogu nešto veliko napraviti. Radio sam savjesno svoje poslove, dužnosti koje mi nalaže red i provincija...

► **Što Vas je najviše radovalo u radu sa studentima, jesu li današnji mladi drugačiji od generacija koje ste podučavali na svojim počecima ili mi to samo danas koristimo kao izgovor?**

Velika je razlika između nekadašnje i današnje mladosti. U moje vrijeme nije bilo mobitela, pa ni računala nisu ušla u funkciju. Bilo je više posla za rad. Danas su mladi previše izolirani i od društva i od sebe. Naime, sažaljevam tu mladost koja kad ide u školu i vraća se, uvijek ima slušalice u ušima, gledaju ili slušaju nešto. Dakle, ne susretnu se nikada ni sami sa sobom, da o sebi razmišljaju, o svojim dužnostima, o svojoj formaciji, bilo ljudskoj ili stručnoj, akademskoj... Nego su uvijek negdje drugdje, u tim valovima svjetskih zbivanja ili prohtjeva, sklonosti... Izolirani su, manje komunikativni, manje društveni. E, tu bi trebalo društvo utjecati, posebno u odgoju. Tu se treba adaptirati neki odgoj današnjoj situaciji koja je puno teža nego u moje vrijeme.

► **Kako to vidite danas? Sada je to odsustvo od stvarnosti, od škole i obveza, ali jednoga dana to će biti odsustvo od obitelji i ti mladi će biti odgojitelji. Kakva nam je sudbina, je li nas to kao društvo treba zabrinjavati?**

Zapravo, naše obitelji često su već sad skup individualista. Svatko ima svoj život, ne misli se dovoljno jedan na drugoga, da jedni drugoga pomažu, da jedni drugoga razumiju, shvaćaju, da jedni s drugima podijele potrebe, probleme... Nego praktično nema razgovora. Čim se dođe, uključuje se televizor ili mobitel, tako da ljudi su u samoj kući nepoznanice jedni drugima, u samoj obitelji. Gdje toga ima manje, onda su i obitelji složnije, funkcionalnije i pristupačnije za sve druge.

► **Tijekom proteklih 14 godina koliko ste u Beogradu susrećete se i s vjernicima pravoslavne vjeroispovijesti. Ekumenizam je danas često izgovarana riječ, no, koliko ju je danas moguće živjeti u pravom smislu te riječi? Na što nas ona obvezuje?**

Nas kršćane obvezuje sam Isus Krist. Bog nas obvezuje preko Svetoga pisma, preko svojih poruka da jedni druge poštivamo, jedni druge razumijemo, da prošlost

jedni drugih cijenimo i nastojimo razumjeti to zbližavanje i znanstveno i ljudski. To je nužno i u tome se zapravo sastoji ekumenizam: da živimo u ljubavi. Kao što je to Drugi Vatikanski sabor zacrtao u svojim dokumentima, treba uspostaviti dijalog ljubavi, dijalog sporazumijevanja, shvaćanja, poštivanja i jednih i drugih tradicija jer svi možemo jedni od drugih učiti. Ovdje sam se susretao na prijedlog nadbiskupa Hočevara često i s Pravoslavnim fakultetom, te sam nekoliko godina držao predavanja njima. Oni bi došli u župu Krista Kralja na liturgiju, kao što smo mi u svoje vrijeme išli vidjeti kako izgleda pravoslavna liturgija. Onda bih imao predavanje komparativne liturgije Istoka i Zapada, kako su se razvijali obredi, podjele obreda i jedne i druge Crkve, i međusobni utjecaji jednih na druge. Budući da sam ja biritualist i dobro poznajem liturgiju i Istočne i Zapadne Crkve, onda bih im to i tumačio. To je bio moj lijep i vrlo dragocjen susret, jer su pitanja postavljali i profesori i studenti vrlo otvoreno. Neki njihovi profesori slali su mi studente na konzultacije kada bi oni pisali magistarske radove. Taj moj ekumenski vid poštivanja drugih i obogaćivanja drugih šire je od opće platforme znanja i poznavanja povijesti. Tu je povijest vrlo važna, povijesni razvoj, poznavanje liturgijskih tekstova i obreda. Vatikanskom reformom Zapad se oslobodio srednjovjekovnih dodataka koji danas više ne odgovaraju, a za to vapije i Istočni obred koji se ne nagonilao.

► **Autor ste i dviju knjiga. Prva nosi naslov *De origine, natura et contentu doctrinal praefationum ad »Pater noster« in anaphoris rituum orientalium*, a riječ je o Vašoj doktorskoj disertaciji. Druga je knjiga *Imendanik* koja je objavljena krajem prošle godine. Možete li nam reći nešto više o nastajanju ove dvije knjige?**

Eh, da. To je moja doktorska disertacija. Takva knjiga može se napraviti samo u Rimu, jer tamo postoje biblioteke s građom svih naroda i na svim jezicima, što omogućava konzultiranje svega. Pisao sam i razmišljao na latinskom. To sam radio skoro godinu dana po rimskim bibliotekama, a potom i na papinskom Istočnom institutu, to je najvažniji izvor za Istočnu crkvu, jer se tu radi o istočnim liturgijama i obredima. To su tradicijske crkve koje jako poštuju tradiciju (antiohijske, sirijske i aleksandrijske), tako da je sačuvana teologija stare Crkve. Kad gledate samo sadržaj to je cijela dogmatika: trinitarna teologija, kristologija, pneumatologija, mariologija i sakramentologija. Ovo je izvorna teza koja je visoko ocijenjena na samoj promociji doktorata i svi su me molili da to što prije objavim. Posebno moj mentor koji je bio zadivljen opširnošću i argumentacijom. Međutim, vratio sam se u Sarajevo gdje su me čekale dužnosti, pa nisam mogao na nju ni misliti. Kako sam liturgičar, bio sam i član Liturgijskog vijeća pri BK Jugoslavije, u komisiji za provedbu liturgijskih dokumenata s pokojnim **Bonaventurinom Dudom, Turčinovićem, Šagijem**... Eto, svi pokojni. Nema vijeća u kom nisam bio. Tek kad sam došao u Beograd, kad sam se rasteretio, počeo sam se baviti time. Bilo je sve napisano u dva debela sveska, a sad je stisnuto u jednoj knjizi. Kad sam sve unio u kompjutor, onda sam molio provincijala da to objavim i bar posthumno ispoštujem mentorovu želju. Na to je on

rekao da nema problema, »daj što prije«. Napisao sam molbu, a u upravi svi moji bivši studenti i odmah može, što prije... I tako je objavljena knjiga i jako sam zahvalan. Dok sam još bio profesor i odgojitelj, izdao sam knjigu poslovice i mudrih izreka koja je nastala iz skripte za studente, a tiskana je na poticaj dvojice profesora iz Zenice. Vidjeli su skripte na mom stolu i rekli da bi to trebalo objaviti. Tako je i bilo, sve su odradili, a ja sam napisao na latinskom odakle sam to sve sakupljao. Na kraju sam dodao i ovo: »Razlike vesele, uradio sam što sam mogao, a koji mogu nek rade bolje«. *Imendanik* je najnovija knjiga. Stalno su mi postavljali pitanja i ovdje i u Bosni što znači ovo ime, kad imaju imendan i tako... Na sve to sam odgovarao pismeno: porijeklo, što znači inačica toga imena, izvedenice i inačice izvornog jezika, te sam na kraju dodao kad se slavi imendan i prijedlog svetaca koji odgovara imenu, kao i osnovne biografske podatke o svecima. Kad sam vidio da se toga dosta sakupilo, pa reko daj da ja to izdam da me nitko više ne muči. Tako je bilo, napisao sam predgovor, pater **Marijan Štajner** se oduševio i napisao recenziju i knjiga je izašla. I sad bi ovu knjigu trebao imati svaki župni ured da pomogne ljudima kad imaju krštenje.

► **Vrsni ste poznavatelj latinskog jezika. Koliko ste crkvenih knjiga ili obrednika za potrebe liturgija preveli na hrvatski jezik?**

Uvijek je trebalo prevoditi s latinskoga na hrvatski jezik. Tako sam najprije prevodio vlastitosti franjevačkog reda, pojedine obrednike, knjige za redovničke zavjete... Moja soba praktički je bila prevoditeljski ured. Kao član Hrvatskog liturgijskog vijeća prevodio sam i knjige, tekstove, i najnoviji obrednik po kom se sada rede đakoni, prezbiteri i biskupi. To sam radio i to u Samoboru kao prognanik, kad su nas protjerali iz Sarajeva. Tako da moga prevodilačkog

rada ima jako puno, ali ne samo s latinskoga jezika. Katekizam Katoličke crkve prvo je pisan na francuskom jeziku, tu sam isto bio u ekipi za prevođenje. Prevodio sam udžbenike s njemačkog jezika, razne enciklopedije... zapravo nema gdje me nije bilo. Surađivao sam s mnogima i imao dobro poznavanje jezika, pa je to išlo.

► **Po Vašem iskustvu, je li se i koliko promijenio život Crkve od Vašeg ređenja pa do danas?**

Puno se toga promijenilo. Ređen sam 1936. godine, tad je još uvijek bila stara – Tridentska liturgija i to je bila sasvim druga koncepcija. Jednom prilikom za ručkom za Duhove jedan dijecezanski svećenik se hvalio da je župnik petorice fojničkih gvardijana, a ja se tad *po falio* da sam katolik sedmorice papa. Dakle, ređen sam prije Vatikanskog koncila, a s koncilom je papa poručio: »Otvorite prozore da uđe svježeg zraka«. Dakle, bilo je to vrijeme novijih zbivanja, bilo je vrijeme da se i Crkva adaptira. Bilo je tekstova i nepotrebnih stvari koji danas nisu imali značenja, pa je ostavljena mogućnost prilagodbe pojedinim narodima, kulturama i pojedinim kontinentima. To je veliko, veliko postignuće i nadahnuće Duha Svetoga i Božje providnosti. Počevši od **Ivana XXIII.**, **Pavla VI.**, i dalje su pape nastavili u tom novom duhu otvorenosti, prozračnosti i slobode za prilagodbu prilikama mjesta i vremena.

► **Za Vas kažu da ste čovjek reda, discipline i rada. Koja je tajna takve ustrajnosti?**

Ajme meni, tko će to znati? Imao sam dobre odgojitelje, prije svega roditelje koji su bili jako pobožni. I majka i otac, pa i moje cijelo selo. Vjera se stvarno živjela. Bila su teška vremena, seoski život, promjena političkih sistema, porezi, suša..., a oni su to strpljivo i bogobojažno podnosili i radili. U selu se izjutra i navečer orila molitva. U takvom sam ozračju rastao i tu je nastalo i moje zvanje. Imao sam dobre svećenike, odgojitelje. Tu sam se naučio i redu i disciplini i radu. To je važno i za odgoj i samoodgoj, ono što čuješ od odgojitelja primi, razmisli, prilagodi i primijeni. Tako sam zavolio čistoću, urednost, radinost. Poslije te savjest tjera da radiš pošteno i dovoljno... To je u mladim godina u meni naraslo i razvijalo se i taj razvoj pratim i negujem i dan danas.

► **Kada se danas osvrnete na proteklih 90 godina života, što Vas najviše raduje i na čemu ste Bogu zahvalni?**

Radujem se svemu, ali prvo svome zvanju. Imao sam dobre župnike i časne u našoj župi, dobre odgojitelje i to je sve u meni sazrelo da sam želio svakoga se dana pričestivati. Uvijek sam zavidio župnicima da se mogu svakoga dana pričestiti. Da je meni tako, biti s Isusom svakoga dana. U meni je to raslo, kao i želja za svećeništvom. Tako mislim da je najradosniji dan kad sam primljen u sjemenište, a onda i kada sam postao fratar; kad sam odjeven u habit, primio niže redove, pa položio zavjete, pa ređen za đakona, svećenika... to su dani najveće radosti. Moja redovnička usmjerenja su za mene bila izvori radosti i to su mi najradosniji trenuci. A kasnije i sve one ljudske: uspjeh u školi, životu, u svim dužnostima... Zadovoljan sam samim sobom za trud koji sam uložio u svim poslovima koje sam obnašao.

► **Ovih dana pripremate se za proslavu 100. obljetnice samostana i župe sv. Ante u Beogradu. Koliko je danas franjevac u Beogradu i koliko ste prisutni u javnom životu vjernika?**

Koliko sam prisutan? Tko god traži neki intervju – nisam ga odbio. Javni život vezan je za ovu crkvu i crkve Beograda. Preko glasila *Blagovijesti* trudim se tumačiti papine tekstove, enciklike, onda u organizaciji, uvijek sam bio u najužem krugu organizatora i izvedbe. Tu su i javni nastupi preko tiska ili Radio Marije – kratko rečeno s medijima i među ljudima. Ovdje u Beogradu ima nas trojica. Fra **Ivan** nam je veliko obogaćenje, mlad profesor koji je na neki način umirovljen jer je naša teologija u Sarajevu dokinuta zbog manjka studenata, te su naši profesori silom prilika umirovljeni. Tu je i fra Ilija koji je gvardijan. Tako nas trojica tu živimo i radimo, oni lijepo rade, a ja sam sad pravo umirovljen. Pomažem u ispovijedi, misi i propovijedi, čitam i pišem.

► **Je li moguće živjeti redovnički život u današnjem svijetu s obzirom na redovničke zavjete poslušnosti, jednostavnosti...? Koliko se to prihvaća kod vjernika laika, ali i mladih redovnika?**

Mislim da je redovnički život dobro pozicioniran. Imamo svoje mjesto u Crkvi i društvu. Gdje nas netko treba, tu smo prisutni. Bilo u pomaganju siromašnima, u Caritasu, u pastoralnom radu, u časopisima... Što se tiče redovničkih zavjeta, to su zahtjevi samoga Evanđelja da se živi u siromaštvu, čistoći i poslušnosti. Naši su samostani poznati po kruhu sv. Ante koji se dijeli siromasima, a pomažemo im i kupovinom lijekova ili hrane. Naši zavjeti dobro dođu i u različitim potrebama ljudi, bilo kao savjet, bilo u duševnim i psihičkim problemima, bilo u egzistencijalnim potrebama. Imamo i jedan i drugi vid pomoći. Imamo ljude koji dolaze s bolesnom djecom, pa im ponudimo smještaj i pomoć kako doći do liječnika. Imamo i studente koji tu studuju. Imamo mogućnost djelovati iz ljubavi i prema Bogu i ljudima.

► **Što danas smatrate najvećim bogatstvom jednog čovjeka?**

Danas je najveće bogatstvo imati mir. Biti zadovoljan sobom i lijepim odnosom prema Bogu i ljudima. To je taj izvor mira koji je najveće blago. Da nismo rastrojeni, nervozni, nego smireni, da mirno djelujemo i svojom veselošću obogatimo druge. Stara latinska poslovice kaže »Ako nemate liječnika, neka vam liječnici budu ovo troje: veseo duh, odmor i umjerena dijeta«. To je izvor sreće i mogućnost djelotvornoga i nepromašenoga života.

► **Koju poruku biste ostavili mladima i obiteljima koji danas traže svoje mjesto u svijetu i svakidašnjom životu?**

O, mladi moji, vi ste anamneza moje mladosti. Spomen moje mladosti. Budite uvijek svoji. Budite uvijek pomireni s Bogom i ljudima. Nastojte uvijek sebe kontrolirati, sebe izgrađivati, nemojte nikada pustiti se niz rijeku da vas voda vodi kamo hoće, nego imajte svoje »ja«. Budite kritični, procjenjujte sve što je dobro i to zadržite, a ono što je loše i osuđujete, nemojte činiti. Amen.

Tragom priče o jednom transparentu

»Uvijek vjerni Dinamu navijači iz Petrovaradina«

Pojavljivanjem nakon duže vremena na nekoj sportskoj manifestaciji, transparent je privukao pozornost navijača, medija, ali i suparničkih navijačkih grupa ne samo iz Hrvatske

Tradicija sporta i navijanja za sportske klubove kod Hrvata u Vojvodini ima dugu povijest. Posebno mjesto među sportovima svojom masovnošću i popularnosti zauzima nogomet. Najstariji nogometni klub kojeg su Hrvati osnovali je NK *Bačka* iz Subotice 1901. godine i od svojih početaka je stekao vjerne pratitelje. Jedna od društvenih posljedica popularizacije nogometa je razvoj supkulture nogometnih navijača, napose u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, a osobito tijekom 1980-ih. Uz lokalne klubove, koje su sami osnivali, pratili su se najprestižniji prvoligaški klubovi. Navijanje za hrvatske klubove, prije svega za zagrebački *Dinamo* i splitski *Hajduk*, među Hrvatima u Vojvodini imalo je svoju dodatnu dimenziju. Samo navijanje i podrška tim klubovima nadilazila je sport i funkcioniralo je kao snažan element iskazivanja nacionalnog identiteta. Naime, dio mjesnih hrvatskih nogometnih klubova u Srijemu i Bačkoj je nakon Drugog svjetskog rata ukinut, preimenovan i ideološki prilagođen tadašnjem režimu. Dogodilo se to i s drugim klubovima, ali je navijačka baza davala svoju dimenziju tim klubovima neovisno o projiciranim imenima i vizualnim obilježjima.

Navijači iz Vojvodine

Hajduk je imao pristalice među doseljenim Dalmatincima u Stanišiću, Riđici, Sivcu, Somboru, Subotici, Zemu i drugdje, ali je privukao i dio starosjedilaca. S druge strane, iako ne postoje statistike o broju navijača, niti

neka istraživanja koja bi to potvrdila, na temelju pojavljivanja transparenta i organiziranosti prevladava percepcija da je većina navijala za *Dinamo* i pojedina naselja su važila kao utvrde *Dinamovih* navijača poput Kukujevaca, Gibarca, Petrovaradina i dr. *Dinamo* je percipiran gotovo isključivo kao hrvatski nacionalni klub, djelovao je veliki broj povjerenika *Dinama* koji su regrutirali mnogobrojnu bazu navijača. Sportski uspjesi hrvatskih klubova (uz nogometne i košarkaški) pridonijeli su organiziranim oblicima navijanja i odlascima na gostovanja. Starije generacije čitatelja će se prisjetiti transparenta koji su se mogli vidjeti na nogometnim i košarkaškim utakmicama, a o njima postoje sačuvane fotografije i video zapisi: »Uvijek vjerni Dinamu navijači iz Petrovaradina«, »BBB Petrovaradin BBB«, »Navijači Dinama i Cibone iz Surčina«, »Dinamo – Cibona – navijači iz Srijema Kukujevci«, »Torcida Zemun«, dvije verzije transparenta »Torcida Sivač« itd. Neke grupe navijača nisu imale svoje transparente, ali se zna za njihovo postojanje i odlaske na gostovanja.

Transparent iz 1982. godine

Prvi spomenuti transparent iz Petrovaradina dužine oko 20 metara vjerojatno je i najstariji napravljen 1982. godine, prema riječima predsjednika Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Ive Martinovića**, koji je sudjelovao u njegovoj izradi. Sredstva za kupovinu materijala za njegovu izradu dijelom su dali i navijači *Haj-*

duka iz Petrovaradina, jer su u to vrijeme *Dinamovi* i *Hajdukovi* navijači išli skupa na gostovanja ova dva kluba. Vrijeme je to kad su se navijači organizirali prema mjestima podrijetla i prije formalnog osnutka *Bad Blue Boysa* 1986. Grb na transparentu je izrađen bez male zvijezde petokrake koju je *Dinamo* službeno uklonio u ljeto 1990. godine. Tijekom 1980-ih transparent se mogao vidjeti na

Na gostovanju u Beogradu
FK Partizan – NK Dinamo, sezona 1988./89.

većini prvoligaških nogometnih utakmica *Dinama* i privukao je svugdje dosta pozornosti. Predstavlja pravi raritet jer je prošao brojna gostovanja i ostao je kroz smjene generacija sačuvan do danas. Vremenski su ovome transparentu bili bliski, ali i formom sadržaja koja uključuje i *Cibonu*, transparenti iz Surčina (vjerojatno najveći od svih) i Kukujevacu. Navijačka zastava iz Kukujevaca također se mogla vidjeti na brojnim utakmicama, ali taj transparent je ostao tijekom 1990-ih u Kukujevcima, prema riječima **Stjepana Oskomića**. U supkulturi navijača razvila se praksa otimanja obilježja kluba i transparenata navijača, bilo s ograda stadiona ili presretanja na putovanjima. Stoga su gostovanja uvijek bila povezana s mogućnošću napada i otimanja obilježja, što se i dogodilo s transparentom »BBB Petrovaradin BBB«.

Transparent »Uvijek vjerni Dinamu navijači iz Petrovaradina« preživio je sva gostovanja pa i nereda na neodržanoj utakmici *Dinama* i *Crvene zvezde* 13. 5. 1990. Imao je posebno mjesto na obilježavanju pete obljetnice osnutka BBB 17. 3. 1991. (utakmica *Dinama* protiv *Partizana*), a zabilježen je i u 28. epizodi kultne serije *Smogovci*. Početkom rata, progonom i odlaskom velikog dijela hrvatskog stanovništva 1990-ih navijačka jezgra je smanjena. Većina obitelji iz tog kraja preselila se u Hrvatsku pa je tako i transparent prenesen u Zagreb gdje su ga novije generacije koristile povremeno na hrvatskim i inozemnim utakmicama. Zajednica protjeranih Hrvata iz

Srijema, Bačke i Banata koristila ga je za susret iseljenih Srijemaca s legendama NK *Dinamo*, generacijom koja je 1967. godine osvojila Kup velesajamskih gradova i generacijom 1982. koja je nakon dugo godina ponovno osvojila prvenstvo Jugoslavije. Ove godine Zajednica se odlučila obilježiti s transparentom 40. obljetnicu formalnog osnutka BBB slikajući se uz najpoznatije murale *Dinamovih* uspjeha, obljetnicu smrti bana **Josipa Jelačića** u Zaprešiću i oprostiti od Maksimira (koji ide u rušenje) na posljednjoj HNL utakmici sezone između *Dinama* i *Lokomotive* (23. 5. 2026.) i proslavi *Dinamove* duple krune. Transparent je na Maksimiru postavljen u dogovoru i uz suglasnost BBB-a.

Vraćanje na tribinu

Pojavljivanjem nakon duže vremena na nekoj sportskoj manifestaciji privukao je pozornost navijača, medija, ali i suparničkih navijačkih grupa ne samo iz Hrvatske. Starije generacije navijača prepoznale su transparent, oduševljeno su pozdravljali, a bilo je i onih koji su prilazili slikati se s njime. Predstavlja raritet u navijačkoj supkulturi ne samo u Hrvatskoj nego i u europskim mjerilima. Iako ima i drugih starih transparenata kod ovoga je posebno jaka simbolika jer je riječ o navijačima iz Petrovaradina, mjestu rođenja

NK Dinamo – FK Budućnost, sezona 1990./91.

bana Josipa Jelačića, ima dugu povijest gostovanja na *Dinamovim* utakmicama i čuva sjećanje na navijačku scenu prije formalnog nastanka BBB-a. Međutim, u medijima i na društvenim mrežama bilo je i krivih interpretacija što zbog nepoznavanja konteksta, ali i nedobronamjernih pobuda.

Zbog navedenog kontinuiteta i važnog povijesnog konteksta navijači *Dinama* koji su porijeklom iz Petrovaradina odlučili su preko Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata predati transparent u vlasništvo za arhivu i trajno čuvanje navijačkoj grupi BBB.

Mario Bara

Izlet po mjeri umirovljenika

U organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća 6. i 7. lipnja održan je prvi dvodnevni izlet za umirovljenike, jedan od prvih programa namijenjenih starijim pripadnicima hrvatske zajednice. Na putovanju u Baranju i Slavoniju sudjelovala su 53 umirovljenika, koji su kroz zajedničko druženje imali priliku upoznati kulturnu, duhovnu i tradicijsku baštinu ovih krajeva.

Prvoga dana izletnici su posjetili manifestacije *Festival tista* i *Baranjski bećarac* u Topolju, gdje su uživali u bogatoj gastronomskoj ponudi, tradicijskoj kulturi i večernjem glazbeno-zabavnom programu. Nakon toga uputili su se u Đakovo, gdje su prenoćili u *Kući susreta*, a dočekaio ih je vlč. **Davor Senjan**.

Drugoga dana obišli su Državnu ergelu *Đakovo* i upoznali njezinu bogatu povijest te tradiciju uzgoja lipicanaca. Sudjelovali su i na svetoj misi u Đakovačkoj katedrali, nakon čega su, poslije zajedničkog ručka, posjetili Osijek i njegovu Tvrđu.

Dvodnevni izlet protekao je u ozračju zajedništva, druženja i upoznavanja hrvatske kulturne baštine, a sudionici su se svojim domovima vratili obogaćeni novim iskustvima i lijepim uspomenama. Hrvatsko nacionalno vijeće ovim je programom započelo aktivnosti namijenjene umirovljenicima s ciljem njihova međusobnog povezivanja i aktivnog uključivanja u život hrvatske zajednice.

Organizatorice izleta i voditeljice putovanja bile su **Marija Stantić** i **Jelica Horvacki**, koje nisu skrivale zadovoljstvo uspješno realiziranim programom i pozitivnim dojmovima sudionika.

»Drago nam je što su naši putnici bili zadovoljni i što ih je ovaj kratki izlet ispunio radošću i lijepim uspomenama.

Atmosfera je tijekom cijelog putovanja bila odlična, a nadamo se da ćemo imati priliku nastaviti s organizacijom ovakvih programa i u budućnosti«, rekla je Stantić.

O vrijednosti ovakvih susreta, osobito za osobe treće životne dobi, govorila je i Jelica Horvacki, istaknuvši kako su upravo osmijesi i zahvalnost sudionika najveća nagrada organizatorima.

»Ogromna je čast i zadovoljstvo kada nekoga učinite sretnim, osobito osobe treće životne dobi koje su mnogo toga prošle u životu pa mislite da ih je teško iznenaditi. Mi smo se uvjerali upravo u suprotno i zbog toga smo iskreno sretni i zahvalni«, zaključila je Horvacki.

Svoje dojmove podijelili su i sudionici izleta koji su posebno istaknuli zadovoljstvo odabirom destinacije i programom prilagođenim umirovljenicima.

»Uvijek se organizira nešto za djecu i mlade, a sada je bila prilika da i mi umirovljenici dođemo na red. Ovo je bio predivan izlet i divno iskustvo. Susreli smo mnogo poznatih ljudi, a međusobno smo se još više zbližili. Voljela bih da bude još ovakvih prilika. Posebno nam je značilo što put nije bio dug i što nismo proveli previše vremena u autobusu«, rekla je **Jovanka Dulić** iz Subotice.

»Ovaj izlet nas je baš razveselio. Organizacija i usluga bile su odlične. Zahvaljujemo organizatorima i nadamo se da ćemo imati prilike za još ovakvih putovanja«, rekla je **Anica Mrvičin** iz Monoštora.

Brojni osmijesi, nova prijateljstva i zajedničke uspomenе najbolja su potvrda da su ovakvi programi potrebni te da predstavljaju vrijedan doprinos kvaliteti života starijih pripadnika hrvatske zajednice.

A. G.

Vijek Lazara Merkovića

Četrnaestoga lipnja, dakle za dva dana, napunit će se sto godina od rođenja bebe kojoj je obitelj Merković dala ime Lazar. Taj vijek Lazar je Merković ispunio 90 godina dugim životom, a crta između dvije brojke – kako je Balašević jednostavno definirao ljudsko postojanje – zaustavila se 30. listopada 2016. U tih devet desetljeća Merkovićeva života stalo je »i više nego nekoliko drugih«, onih za koje se najčešće kaže da su obični.

Vođen idealima nacionalnih, rasnih i nadasve klasnih jednakosti među ljudima već u ranoj mladosti nije odolio izazovu stupanja u komunistički pokret, što ga je, pokazat će se vrlo brzo, stajalo gotovo života u koncentracijskom logoru Dachau. Još dok su duhovne rane bile svježije, a slike stradanja tisuća i milijuna bezimernih žrtava žive i danju i noću toj se golgoti odužio pisanjem dva – to slobodno možemo reći – antologijska romana: *Put dug pet života* i *U ime pravde*. I jedan i drugi, a razmak između njihova objavljivanja dug je nekoliko desetljeća, kao da su memoarska autobiografija pretočena u jedan viši, gotovo metafizički nivo čija je osnovna vrijednost poruka zajedničkog besmisla dovedenog do apsurdna i gubitka ljudskosti, i kod žrtava i kod dželata. U tom smislu oba su njegova romana trajni verbalni spomenici koji uz bok mogu stati najvećim svjetskim imenima u aleji književnog antifašizma. U tom smislu – a budući da su oba u pripremi za objedinjeno reobjavljivanje – *Put dug pet života* i *U ime pravde* svojim se snažnim sadržajima, makar i s ovolikim zakašnjenjem, preporučuju za obaveznu školsku lektiru kako bi mladi, pod jakim dojmom pročitano, uvidjeli do čega kolektivna mržnja može dovesti i usporediti to s običnim, bezbrižnim danom vlastita života.

Koliko god da se Lazar Merković pokazao zrelim, jakim i nesporno nadarenim piscem – samo ova dva romana pokazala su i daleko najjačim među vojvođanskim Hrvatima – njegovo odustajanje od daljeg pisanja proze iz ove se perspektive čini kao svjesna vlastita žrtva. Opravdanje za to odustajanje ne može se naći ni u »prstu sudbine«, odnosno kasnijem životnom putu koji ga je odmah nakon pobjede nad fašizmom odveo prvo u novinarstvo, a zatim i među prevoditelje, kroničare, redaktore... Za sve to neuredno vrijeme Lazar je Merković kao malo tko imao ogromni agregat energije da ga isprazni novim romanima iz svog bogatog fiktivnog života utemeljenog na vlastitom obrazovanju, nadarenosti i iskustvu. Ali...

Ali, Lazar je Merković odabrao drugi put, nikada se neće znati je li vredniji od započetog: kao osnivač i urednik Časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet* posvetio se – poput najboljeg i skauta i izbornika – traženju, prepoznavanju, vrednovanju i »treningu« literarnih mu srodnika, dajući im prostor za objavljivanje poetskih ili prozinskih prvijenaca. Neumjesno bi sada bilo nabrajati njihova imena, ali je dovoljno reći da nema gotovo nijednog

značajnijeg zavičajnog književnog imena čiji počeci nisu bili vezani uz Merkovićevo ime, i ne samo kada je riječ o *Rukoveti* nego i *Subotičkim novinama*, Radio Subotici ili pak *Žigu*. I upravo tu je njegova najveća žrtva: umjesto na dotjerivanju vlastitih nenapisanih djela Merković se posvetio češljanju tekstova drugih mlada i njihovom usmjeravanju na daljnjem književnom putu.

Osim svjesno izabrane žrtve da ne nastavi započeti prozni književni put, jedna od glavnih značajki Merkovićeva stvaralaštva je i posvećenost, i to u kombinaciji s nevjerojatnom pedantnošću. Njegov kroničarski rad, objavljivao i na Ra-

dio Subotici i u *Subotičkim novinama* i na televizijskom *Info kanalu*, može se promatrati i kao nadomjestak nikada nastavljenog *Povijesti slobodnog kraljevskog grada Subotice* Istvána Iványija i kao nezaobilazni temelj za njeno buduće pisanje. Istim bi se pridjevima mogao opisati i Merkovićev prevoditeljski rad kada je riječ o mađarskim piscima. Njegovo vrhunsko poznavanje i bezgranična ljubav prema mađarskom jeziku, poglavito onom iz sfere književnosti, približili su čitateljima djela Ferenc Fehéra, Attila Józsefa (kog je najviše volio) i brojnih drugih mađarskih pisaca iz Subotice, Vojvodine i Mađarske.

Za sve navedeno i izostavljeno u ovom tekstu Lazar je Merković dobitnik visokih državnih nagrada i Mađarske i Hrvatske, ali i onih u Subotici, uključujući i zvanje Počasnog građanina. Stoga je i više nego pristojno očekivati da tijekom godine Lazaru Merkoviću u čast bude organiziran stručni skup ili bar prigodna večer kao znak da ono što je uradio za života živi u sjećanju onih koji su ostali iza njega. A do tada, pozdravimo ga njegovim omiljenim riječima na brojnim rastancima: »Laku noć, anđeli Vam bili u pomoć«.

Z. R.

Hrvati iz Vojvodine na *Festivalu tista* u Topolju

Preko *tista* do susreta, starih okusa i novih veza

Festival tista u Topolju i ove je godine okupio brojne čuvare tradicijske kuhinje, a među njima i više hrvatskih udruga iz Vojvodine. Na štandovima su se našla jela koja se sve rjeđe pripremaju u svakodnevicu, ali i dalje snažno čuvaju mirise, okuse i identitet podunavskog prostora

U Topolju u hrvatskoj Baranji, u sklopu 31. *Baranjskog bećarca*, prošloga tjedna održan je šesti *Festival tista*, gastronomska manifestacija koja je i ove godine okupila majstore tradicijskih jela od tijesta iz

nastupi jedno za drugim. Preko stomaka se povezuje mo«, rekao je Stojnić.

Iz Sombora je na festival stiglo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor*. **Kristina Vuković** kaže kako im je ovo treći dolazak u Topolje. Ove godine nisu kuhali, nego su donijeli kolače i slana peciva, dok su ranijih godina pripremali taranu i *pivčiji paprikaš*.

»Ovo je prilika da se skupimo, družimo, šalimo i na kraju povežemo s drugim ljudima«, kazala je Vuković.

Posebnu pažnju posjetitelja privlačile su i ekipe iz Monoštor. **Željko Šeremešić**, koji je sudjelovao još na prvom *Festivalu tista*, ove je godine s ekipom *Čarda kod Švabe* pripremao perkelt od soma i grah u kotlu s *tistom*.

»To je kod nas navika i tradicija – grah i *rizanci*. S radošću dođem ovdje, puno je

HKPD Silvine Strahimir Kranjčević

Baranje, Bačke, Srijema i šireg podunavskog prostora. Festivalu se odazvalo više od 100 kuhara raspoređenih u 22 kuharske ekipe, a posjetitelje je dočekalo pedesetak slanih i slatkih jela u kojima je glavnu ulogu imalo – *tisto*. Među sudionicima su i ove godine bile brojne udruge Hrvata iz Vojvodine, koje su u Topolje donijele jela, običaje, pjesmu, ali i onu neformalnu, ljudsku dimenziju susreta zbog koje ovakve manifestacije nadilaze samu gastronomiju. Kako su isticali sudionici, *Festival tista* nije natjecanje, nego prostor druženja, povezivanja i predstavljanja krajeva iz kojih dolaze.

Udruge iz Vojvodine

HKPD *Silvine Strahimir Kranjčević* sudjeluje na *Festivalu tista* od samoga početka. Predsjednik Društva **Milorad Stojnić** kaže kako se svake godine rado vraćaju u Topolje, gdje pripremaju pile nagusto, *makem rizance*.

»Nas petero je ovdje. Ovo je prilika da se povežemo i s nekim drugim udrugama, uvijek upoznamo nekoga, imamo priliku stupiti u kontakt s udrugama, a tu su odmah i

ljudi koje srećem, koje poznajem i koje upoznam kroz neformalne razgovore. Ovo nije natjecanje, nema pobjeđivanja, već je bit druženje», istaknuo je Šeremešić.

HKPD Jelačić

KUD Hrvata *Bodrog* iz Monoštora također je redovit sudionik ove manifestacije. **Davor Francuz** kaže kako njihovo Društvo u Topolje dolazi svake godine, a i ranije su sudjelovali na *Baranjskom bečarcu*. Ove godine pripremali su riblji paprikaš s *rizancima*, a skuhali su čak 60 kilograma ribe, te donijeli i proizvode karakteristične za Monoštor.

»Oni se zaista trude, pozovu sve hrvatske udruge iz Vojvodine i nekako smo tu vidljivi, prepoznatljivi i uvaženi. Naši štandovi budu i te kako posjećeni«, rekao je Francuz, dodajući kako je iz Monoštora stiglo dvanaest sudionika.

Iz Petrovaradina je na *Festival tista* došlo čak 35 članova HKPD-a *Jelačić*. Predsjednik Društva **Mirko Turšić** kaže kako su ranije već posjetili manifestaciju, ali da su ove godine prvi put i kuhali. Predstavili su se *grenadir maršom*, odnosno *nasuvom s krumpirom*, uz varijante s kupusom i slaninom.

»To je nešto što se nekada jelo ne samo kod nas nego u većini mjesta, ali je jednostavno jelo koje se zaboravlja«, rekao je Turšić.

Kako je dodao, dolazak u Topolje za njih nije bio samo predstavljanje gastro ponude, nego i prilika za razmjenu iskustava. Budući da i sami organiziraju gastro festival, željeli su vidjeti kako je manifestacija u Topolju osmišljena i razvijena.

»Sreli smo se s ljudima s kojima ćemo ubuduće sigurno ostvariti suradnju kako bismo napravili jedan novi i drugačiji gastro festival. Došli smo razmijeniti mišljenja u organizaciji i ponudi. To je otprilike bila naša misija«, kazao je Turšić.

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta također redovito sudjeluje na *Festivalu tista*. **Ana Šujić** kaže kako se svake godine predstavljaju različitim asortimanom hrane. Lani su pripremali *gomboce*, a ove godine *pivčiji paprikaš*.

»Jako smo zadovoljni, lijepo nam je ovdje, fino se družimo, vidimo puno udruga s kojima surađujemo, iz Petrovaradina i iz ovih krajeva. To je pravo međusobno povezivanje«, rekla je Šujić.

Osim gastronomije, Tavankučani su predstavili i slike od slame, po kojima je njihovo Društvo prepoznatljivo. Ove godine to ima i dodatnu simboliku, jer HKPD *Matija Gubec* obilježava 80 godina postojanja, uz dugogodišnji rad slamarske sekcije i Galerije prve kolonije naive u tehnici slame.

KPZH Šokadija

»Mi smo slammarke, ali bavimo se i gastronomijom. To radimo paralelno, nije nam teško, volimo se družiti i lijepo nam je«, dodala je Šujić.

Na *Festivalu tista* bila je i Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata *Šokadija* iz Sonte. Dopredsjednik **Mato Zec** kaže kako su na festivalu prisutni gotovo od osnutka *Šokadije*, uz kraće prekide zbog privatnih i zdravstvenih razloga. Ove godine pripremali su pileći paprikaš s *tistom*, *tisto s makom* i druge vrste tijesta koje su radile članice društva. Za Sončane Topolje ima posebno značenje.

»Topolje za nas puno znači. Prvo, Topolje ima isti dijalekt kao Sončani, istu ikavicu govorimo. Puno godina smo bili na *Marijanskim pismama i pivanjima* u Topolju, jako smo vezani za Topolje«, rekao je Zec.

Svoj štand imala je i Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ*. **Željka Vukov** kaže kako su u Topolju treći put te su već prikazali više tradicijskih jela. Ove godine, na zahtjev organizatora, pripremali su taranu, ali i *nasuvo* s prelom i domaćim pekmezom od kajsije, kao i pogače s makom, višnjama, jabukama i orasima.

»Volimo doći ovdje u Topolje. To nam je prilika da se družimo i u opuštenom ambijentu uživamo u raznim delicijama od tijesta«, kazala je Vukov.

Riječ organizatora

Da *Festival tista* prerasta okvire jednodnevne gastro-nomske manifestacije potvrđuju i riječi direktora Turističke zajednice Osječko-baranjske županije i jednog od idejnih pokretača manifestacije **Mislava Matišića**. On je za *Glas Slavonije* istaknuo kako je sve veći broj kuharskih ekipa i posjetitelja dokaz da je tijesto potencijal i brend Baranje i baranjske Šokadije. Dodao je kako se nada da će manifestacija pomoći i u pronalaženju izvora financiranja za *Kuću tista* u Topolju, kako bi posjetitelji ovo znanje i baštinu mogli konzumirati svakodnevno. U izjavi objavljenoj na portalu *OsijekNews* Matišić je naglasio i turističku vrijednost cijele manifestacije, ističući kako *Baranjski bečarac* ima ono što današnji gosti traže: autentičan prostor, snažnu priču, domaće okuse, vino, glazbu i ljude koji znaju ugostiti. Prema njegovim riječima, Topolje, crkva sv. Petra i Pavla, *Festival tista*, gajde, tambure i podunavski Hrvati zajedno stvaraju sadržaj koji Baranju dodatno pozicionira kao jednu od najposebnijih destinacija kontinentalne Hrvatske. Ovogodišnji *Festival tista* još je jednom pokazao kako se tradicija najbolje čuva onda kada se živi – za stolom, uz kotlić, tijesto, pjesmu i susrete. Za hrvatske udruge iz Vojvodine Topolje je bilo mnogo više od mjesta predstavljanja gastro ponude. Bilo je to mjesto prepoznavanja, povezivanja i potvrde da se zajednički podunavski prostor i dalje najlakše razumije kroz okuse koje su generacije nosile iz svojih kuća.

Ivan Ušumović

HKPD Matija Gubec

Zora Tomašev, umirovljena učiteljica

Sinonim za posvećenost i prosvjetni rad

»Pomislila sam – sad će se sav svijet srušiti, jer ja više neću to raditi. Ja sam to užasno teško prihvatila. Koliko sam se radovala prvom danu, toliko mi je bio težak posljednji dan«, riječi su učiteljice Zore Tomašev po odlasku u mirovinu

Učiteljica **Zora Tomašev** jedno je od najprepoznatljivijih i najomiljenijih lica prosvjete na području Bačke. Generacije Berežana, Mirgešana i Subotičana pamte je kao sinonim za toplinu, posvećenost, predanost i prosvjetni rad u punom smislu te riječi.

Od Berega, preko Mirgeša, do Subotice

Zora Tomašev, rođena **Peić**, svijet je ugledala 1933. godine u Tavankutu. S deset godina odlazi živjeti u Suboticu, u Gundulićevu ulicu, kod svojih *majke* i *dide* (očevih roditelja) zbog nastavka školovanja, da bi potom završila Učiteljsku školu i 36 godina bavila se profesijom kojoj se posvetila svim srcem i dušom. No, treba istaknuti da je u to vrijeme bila od rijetkih Tavankučanki koje su se iškolovale, a zahvaljujući kome i kako, kaže:

»Najveću ulogu u tome odigrao je moj stric **Marko Peić** (bački književnik, onomastirač, sakupljač narodnih umotvorina) i još jedna rođaka. Ja sam bila jako slabo i bolešljivo dijete, i jednom prilikom kada su nam došli u posjet za Uskrs uvjeravali su mog oca da me pusti da se školujem. Bila sam jedno od šestoro djece, ali nije baš bio za to jer je trebalo čuvati svinje i krave, trebalo se raditi. Onda, na jedvite jade je pristao uz riječi: 'Pa neka ide, i onako nije za život' (misleći naravno na seljačke poslove)«, priča nam učiteljica Zora, prisjećajući se kako je to bila posljednja godina okupacije, te kako su ih tijekom školovanja stalno seljakali jer su škole bile pretvorene u bolnice.

Nakon gimnazije upisala je Učiteljsku školu jer je jako željela biti učiteljica, što joj se i ostvarilo. Prva škola u kojoj je radila bila je ona u Beregu.

»S dvije prijateljice bile smo raspoređene za Sombor odakle sam trebala ići u Lemeš, ali budući da nisam znala mađarski, poslali su me te 1952. godine u Bereg. Za njega do tada nikad nisam čula, ali sam prije toga proči-

tala knjigu **Ante Jakšića** *Maturant*, koji je bio rodom iz ovog mjesta. Kad sam tada sišla s vlaka na toj posljednjoj stanici, u selu koje tada još nije imalo struju, jedna žena me je odvela do ravnateljice škole **Eve Jakšić**. Pitala sam je ima li neke veze s Antom Jakšićem i kada mi je rekla da mu je ona rođena sestra, oduševila sam se. Bila sam tada tamo najmlađa učiteljica, imala sam 19 godina i dobila sam treći razred s djecom koja su bila mlađa od mene svega deset godina. U tom razredu bilo je preko 40 učenika, njih sam izvela, potom dobila jedan četvrti razred, a onda prvi u kojem je bilo 49 učenika i s njima sam bila do završetka drugog razreda.«

Iako joj je bilo jako lijepo u Beregu, željela je biti bliže Subotici pa se 1957. godine, sa suprugom **Stipanom** (rođenim Berežaninom) i kćerom **Julkom** od 20 mjeseci preselila u Mirgeš, gdje je dobila zaposlenje u tavanutskoj terenskoj školi *Novo Ljutovo* u Mirgešu (današnja mirgeška škola s nižim razredima), gdje je radila deset godina.

»Tamo su u jednom odjeljenju bili učenici od prvog do četvrtog razreda, što je meni bilo veoma zahtjevno za

Eva Jakšić (stoji u sredini) i Zora Tomašev (čuči u sredini)

rad nakon 'čistog' odjeljenja čak i s 49 učenika. Tako da, dok se nisam malo uvježbala, dijelila sam ih u smjenu i pol (za istu plaću), pa bi mi prvo dolazio prvi i drugi, a onda treći i četvrti razred s kojima je jako puno trebalo raditi jer je prethodno s njima bilo dosta propusta. Kasnije sam se preselila u Tavankut gdje sam postavljena za v. d. ravnateljicu OŠ *Matija Gubec* i bila tamo svega pola godine, budući da smo počeli s gradnjom kuće u Subotici gdje smo se ubrzo preselili s kćerkom i sinom **Petrom**. U međuvremenu je bio raspisan natječaj za učiteljicu u OŠ *Jovan Jovanović Zmaj* na koji sam se prijavila i, unatoč jako velikoj konkurenciji i uz veliku sreću, primljena sam te 1967. godine za učiteljicu u prvom razredu. Tu sam radila 21 godinu, do mirovine. Tako da sam imala radnog staža 36 godina, a u mirovini sam 38«, priča nam Zora Tomašev, koja je u svojoj voljenoj profesiji radila godinu duže samo kako bi sačuvala radno mjesto svojoj kolegici.

A kada je otišla u mirovinu i kada je na početku školske godine trebala predati svoje učenike novoj učiteljici, nije mogla ustati iz kreveta jer se doslovno razboljela od tuge.

»Pomislila sam – sad će se sav svijet srušiti, jer ja više neću to raditi. Ja sam to užasno teško prihvatila. Koliko sam se radovala prvom danu, toliko mi je bio težak posljednji dan.«

Inicijativa oko nadgrobnog spomenika Jakšićevih

Nakon odlaska iz Berega Zora Tomašev je odlazila u to selo više puta tijekom godine budući da je tamo živjela suprugova rodbina. Kada bi išla na groblje, uvijek bi posjetila i grob »svoje« Eve, koju je, kako ističe, jako voljela i od koje je puno toga naučila. Ali zbog jedne stvari ni dan-danas nije mirna.

»Kada je Eva otišla u mirovinu, u jednom trenutku, budući da je bila sama jer se nikad nije udala, predala se u dvorbu jednoj ženi koja je na koncu naslijedila njenu kuću. Međutim, kad je Eva umrla, u proljeće 1987., na nadgrobnu ploču nije ispisano njeno ime. Iste godine u jesen umro je i njen brat Ante koji je živio u Zagrebu, ali je želio biti pokopan u obiteljskoj grobnici u Bregu sa sestrom i roditeljima. No, do danas, nakon gotovo 40 godina od njihove smrti, na tom lijepom visokom nadgrobnom spomeniku nije ispisano ni njeno ni njegovo ime. Kad odem na groblje, odnesem joj buket cvijeća, upalim svijeću i uhvati me takva tuga što nema njenog imena, a znam što je ona sve dala za Bereg, a svakako je i on to zaslužio«, kaže ona i dodaje kako je u više navrata inicirala i pokušala učiniti nešto po tom pitanju.

»Prije više godina, prilikom susreta s mojom prvom generacijom u tom selu, predložila sam da skupimo prilog da se uklešu njihova imena uz godine rođenja i smrti.

Jedan od bivših učenika se i prihvatio toga, ali je nažalost ubrzo umro. Još strašnije mi je bilo kad su na jednu godišnjicu Antine smrti iz Zagreba došli njegovi prijatelji koji su donijeli u bakrorezu izrađen njegov lik i zakovali ga na spomenik. A na spomeniku nema njegovog imena! To je stvarno bila bruka i sramota. I prošle i ove godine imala sam sastanak s posljednjom mojom bereškom generacijom, razgovaralo se o tome, neki su i obećali da će to učiniti, pa su rekli da će to riješiti hrvatska zajednica, ali ništa nije urađeno do danas. Sramota što se ne može naći jedan čovjek koji bi prihvatio da se to uradi«, s tužom ističe Zora Tomašev.

Rođendansko iznenađenje voljenih učenika

Prije tri godine, u povodu 90. rođendana (16. veljače 2023.) učiteljice Zore Tomašev, nekoliko generacija njenih učenika (rođenih u prvoj polovini '70-ih godina), a na inicijativu bivše učenice **Aleksandre Saške Erdeg**, pripremilo je za nju rođendansko iznenađenje.

»Saška, koja me i danas često posjećuje, rekla mi je jednom da je puno pričala o meni svojoj prijateljici **Dragani Selaković** iz Novog Sada koja me želi upoznati. One su došle, puno smo razgovarale o svemu i svačemu, da bi nakon toga one ponovno došle kod mene, ali ovog puta s kamerom. Mi smo se opet lijepo ispričale,

pokazala sam, kako su i tražile, neke slike iz albuma, nagrade koje sam dobila i sve su one snimile. Došao moj rođendan, imali smo obiteljski ručak, da bi mi potom moja kćer (koja je inače sve znala), s mojom unukom, rekla da se spremim i da idemo negdje u život. Kad ono, odvele me do OŠ *Jovan Jovanović Zmaj* i kazale da je postavljena neka izložba. Tamo se odjednom stvorili i moj sin sa snahom, i tako cijela moja obitelj ulazi u školu gdje nas je dočekala ravnateljica **Klaudija Gubić Šelken**. Otišli smo na prvi kat gdje je inače bila moja učionica i gdje je navodno trebala biti ta izložba, a ona zaključana. Otključala je Klaudija, ono mrak, u njemu mobiteli koji svijetle

i odjednom čujem pjevanje pjesme 'Danas nam je divan dan'. Kad su upalili svjetla, vidim puna učionica mojih bivših učenika. Od **Tomislava Stantića** dobila sam buket cvijeća, od Saške torticu u obliku srca, da bi mi nakon toga pustili film od skoro sat vremena u kojem su bili dijelovi onog što su me prethodno snimili, kao i moji bivši učenici koji govore o sjećanjima o meni«, preporuča ovaj originalni rođendanski dar omiljena učiteljica brojnih generacija učenika.

Na koncu ove tople životne priče treba reći i da Zora Tomašev godinama unazad tijekom godine skuplja sve brojeve našeg tjednika *Hrvatska riječ* i nosi ih na Pelješac (mjesto Drače u okviru Općine Javnina) gdje od 1981. godine imaju obiteljsku vikendicu i gdje provode cijelo ljeto.

»*Hrvatsku riječ* nosim jednom zemljaku iz Berega, **Stipanu Đuretiću**, koji inače jako puno čita i voli biti u tijeku sa svime što se događa ovdje. On je umirovljenik, '46. godište, uvijek se jako obraduje, a onda je čitaju i drugi«, kaže ona, dodajući kako su tu vikendicu sagradili prije

svega zato što je od djetinjstva imala zdravstvenih problema, kako je tijekom života imala tri ozbiljna astmatična napada, od čega se u potpunosti izliječila nakon samo nekoliko godina boravka na Hrvatskom primorju.

Na koncu, 93-godišnju Učiteljicu (ne slučajno velikim početnim U) Zoru Tomašev, sa, za svakom poželjeti, takvim fizičkim i mentalnim stanjem, te pozitivnim duhovnim stavom, pitali smo ima li još neke želje...

»Želja mi je da još doživim praukućad i jako velika želja mi je da doživim da se uklešu ta dva imena. Tuga me uhvati, toliko to želim, ali evo ja sam nemoćna odavde. Dovoljno je samo da se napiše: Eva Jakšić (1909. – 1987) i Ante Jakšić (1912. – 1987.).«

I. Petrekanić Sič

Iz Monoštora i Sombora na posao u Hrvatsku

Radno mjesto s druge strane granice

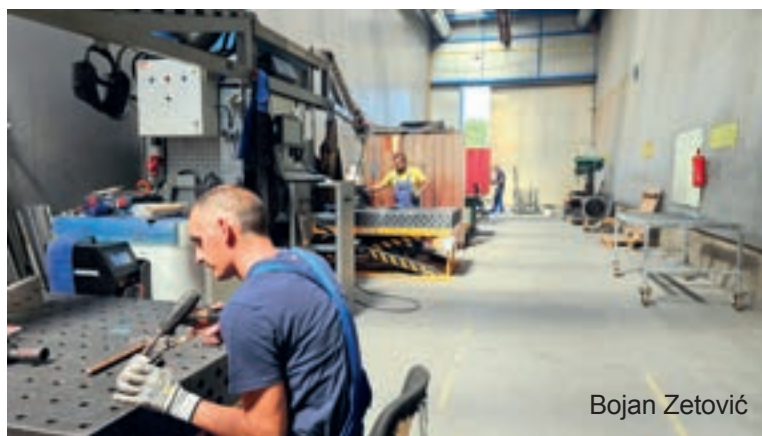
Monoštor i Beli Manastir dijeli 45 kilometara i granica između dviju država. Tu granicu svakodnevno prelazi desetak radnika belomanaštirske tvrtke Tehno Filter koji žive i rade u dvije različite države

U Hrvatskoj je do kraja travnja izdano 64.775 radnih dozvola za strance. Od ukupnog broja dozvola za boravak i rad, za novo zapošljavanje izdano je 25.635 dozvola, za produljenje već izdanih radnih dozvola 27.730, a za sezonske radnike 11.410 dozvola. Najviše stranih radnika zaposleno je u turizmu, ugostiteljstvu i građevinarstvu.

U pograničnim područjima hrvatski poslodavci zapošljavaju i radnike iz susjedne Srbije koji imaju hrvatsko državljanstvo, pa im radne dozvole nisu potrebne. Zbog blizine mjesta stanovanja svakodnevno putuju na posao iz jedne države u drugu. Jedan od takvih poslodavaca je tvrtka *Tehno Filter* iz Belog Manastira, u kojoj trenutno radi više od deset radnika iz Monoštora i Sombora.

Prednost plaća i uvjeti rada

Nakon više godina rada u monoštorskom brodogradilištu **Zvonko Marijanović** zaposlio se u

Bojan Zetović

Tehno Filteru. Namjeravao je ondje raditi privremeno, no to se privremeno zaposlenje pretvorilo u sedam godina.

»Bio sam jedan od prvih Monoštoraca koji je došao raditi u *Tehno Filter*. **Nenad Periškić** se ovdje oženio pa smo zamolili njegovu suprugu da nam pronađe posao. Znali smo da je ovdje životni standard viši i da su plaće bolje. Najprije smo razgovarali u jednoj drugoj tvrtki, ali njima je predstavljalo problem što dolazimo iz druge države. **Ivici Striškoviću**, vlasniku *Tehno Filtera*, to nije

smetalo i tako smo se nas trojica iz Monoštora zaposlili u Belom Manastiru«, kaže Marijanović.

Planirao je raditi četiri godine, a ostao je više od sedam. Ističe kako mu odgovara rad u jednoj smjeni, osam sati dnevno, pet dana u tjednu, uz plaćeni prekovremeni rad.

Sabina Orešković

»Radim bravarske poslove, koje sam dvanaest godina obavljao u brodogradilištu u Monošturu, ali uvjeti rada tamo i ovdje ne mogu se uspoređivati«, kaže Zvonko.

Bojan Zetović posao u veterinarskoj ambulanti, za koji se školovao, zamijenio je potpuno drukčijim poslom u *Tehno Filteru*.

»Priatelji su me pozvali da prijeđem ovamo, ponajprije zbog financijskih razloga. Prije tri i pol godine napustio sam posao veterinarskog tehničara i došao ovdje. Uvjeti rada su dobri. Putovanje zna biti naporno, ali nas četvorica putujemo zajedno pa se izmjenjujemo u vožnji«, kaže Bojan.

Među zaposlenicima *Tehno Filtera* nalazi se i jedan bračni par iz Monoštora.

»Zaposlila sam se prije dvije godine. Najprije je došao suprug, a zatim i ja. Danas radim na montaži, a jedno sam vrijeme pomagala i u lakirnici. Po struci sam veterinarski tehničar i ovamo sam došla bez ikakvog iskustva, ali sve se može naučiti«, kaže **Sabina Orešković**.

Dodaje kako je upravo bolja zarada razlog zbog kojeg svakodnevno putuje na posao u drugu državu.

Iako su Monoštor i Beli Manastir udaljeni samo 45 kilometara, putovanje se ponekad znatno produži zbog gu-

žvi na granici, osobito tijekom turističke sezone kada je promet prema Hrvatskoj pojačan. Najteže je bilo tijekom pandemije bolesti covid-19, kada prelazak granice nije bio moguć kao prije.

Industrijski usisavači za svijet

Tvrtku *Tehno Filter* 2006. godine osnovao je Ivica Strišković iz Valpova. Bavi se proizvodnjom industrijskih usisavača i sustava za pročišćavanje zraka za pogone u kojima se pojavljuju dim, prašina ili neugodni mirisi. U proizvodnom programu imaju više od stotinu različitih proizvoda.

Ivica Strisković

»Naše tržište je praktički cijeli svijet. Gdje god pro-nađemo kupce, tamo je naše tržište. Poslujemo diljem Europe, u zemljama regije, ali i u Kini, Ekvadoru, Čileu, Australiji i drugim državama«, kaže Strišković.

Pojašnjava da se poslovna strategija temelji na pred-stavljanju proizvoda na sajmovima, dok se prodaja odvija preko distributera.

»Proizvod razvijamo i izrađujemo od početka do kra-ja – od razvoja i proizvodnje do montaže i održavanja. Zapošljavamo više od 70 ljudi: inženjere, tehničare, ad-ministrativno osoblje, djelatnike nabave i prodaje, dok je u samoj proizvodnji zaposleno oko 50 radnika. Kao i svugdje, najveći problem je nedostatak radne snage, posebno kvalificiranih radnika. Zbog toga smo se otvori-li prema radnicima s druge strane granice, konkretno iz Monoštora. Budući da imaju hrvatske dokumente, mogu se zaposliti jednako kao i svaki drugi radnik u Hrvatskoj, bez postupka ishođenja radne dozvole koja je potrebna stranim državljanima«, ističe Striško-vić.

Dodaje da je prve radnike iz Monoštora za-poslio nakon što se s njima susreo i razgova-rao upravo u njihovom mjestu.

Prije osnivanja tvrtke početkom 2000-ih go-dina radio je u Italiji, u poduzeću koje se bavilo istom djelatnošću kojom se danas bavi *Tehno Filter*.

»U početku smo radili bravarske poslove, a kasnije razvili program koji danas proizvodimo. Osnovali smo još dvije tvrtke. Jedna se bavi proizvodnjom montažnih kuća, a druga je pro-jektni studio u Valpovu koji smo preuzeli. Mon-tažne kuće uglavnom proizvodimo za domaće tržište, ali smo započeli i s izvozom«, kaže Strišković.

Z. V.

Do kraja travnja državljanima Srbije izdano je 9.375 dozvola za rad i boravak u Hrvatskoj. Ovaj postu-pak ne odnosi se na osobe koje posjeduju hrvatsko dr-žavljanstvo. Hrvatskim državljanima radne dozvole nisu potrebne.

Deseti *Dani Antuna Gustava Matoša* u Tovarniku

Djelo velikana – aktualno i danas

Središnji program ovogodišnjih, 10. *Dana Antuna Gustava Matoša*, manifestacije posvećene životu i stvaralaštvu tog književnog velikana, održan je 3. lipnja u Tovarniku. Uz međunarodni književno-znanstveni skup *Vremeplov Matoš*, uručene su i redovite nagrade za najbolje priče inspirirane **Matošem**.

Stručni skup

Skup se fokusirao na tri tematska područja: Matoš u europskom kontekstu, Masovni mediji, društvo i kolektivni identiteti te Kulturna memorija i suvremena recepcija. Sudionici su promišljali o položaju Matoša u austro-ugarskom kontekstu, elementima europske kulture i prevođenju njegovih tekstova, ulozi i funkciji judeokršćanskih i antičkogrčkih motiva u njegovoj književnosti te aktualnoj i suvremenoj recepciji njegova rada, objavio je *Glas Slavonije*.

Skup je okupio stručnjake iz Hrvatske, Srbije i Mađarske, a sudjelovali su akademik **Krešimir Bagić**, akademkinja **Helena Sablić Tomić**, dr. sc. **Roland Orscsik**, dr. sc. **Zoltan Medve**, dr. sc. **Iva Tešić**, **Nevena Baštovanović**, **Branko Čegec**, **Darko Baštovanović**, dr. sc. **Vlasta Markasović**, **Paula Rem**, dr. sc. **Sanjin Sorel** i **David Čarapina**. Predsjednik Znanstvenog i programskog odbora skupa bio je profesor emeritus **Goran Rem**.

Kada je riječ o sudionicima iz Srbije, Nevena Baštovanović iz Matice hrvatske Subotica predstavila je kriptoduboki panonizam u Matoševu radu, dr. sc. Iva Tešić s Instituta za književnost i umetnost Beograd analizirala je strog i dragocjen Matošev odnos sa srpskim modernistima i njihovim prepiranjima oko pedagoškog pisanja umjesto artističkog, dok je Darko Baštovanović iz Matice hrvatske Subotica prikazao filozofske koncepte društva u Matoševim iskustvima i interpretacijama.

Priče inspirirane Matošem

U Tovarniku su dodijeljene nagrade za kratku priču inspiriranu Matošem. Prvu nagradu dobio je **Ante Magaš** za *Odrješenje u hošpitalu*, druga nagrada pripala je priči *Na raskršću* **Žarka Milenića** (koji trenutno živi u Subotici), a treća priči **Jasenka Laste** za *Artiste et Flaneur*. Zagrebačkoj srednjoškolci **Eriki Erjavec** pripala je Poticajna nagrada za mladog autora za priču *Tihi pisac*. Na natječaj je pristiglo 38 priča, a Povjerenstvo za nagrade su činili **Zvonimir Stjepanović** (predsjednik), **Paula Rem** i **Natalija Stantić**.

Predstavljena su i nova izdanja: *AGM kao nadahnuće III*, zbirka dvadeset kratkih priča nadahnutih Matošem i knjiga Matoševih eseja *Kultura i ljudi*. Trio *Ah* izveo je nekoliko pjesama, učenici tovarničke OŠ *Antuna Gustava Matoša* recitali su Matoševe najpoznatije pjesme, a položen je i vijenac pred bistu A. G. Matoša u Tovarniku.

Deseti *Dani A. G. Matoša* počeli su 15. svibnja u Trnavi, a nakon Plavne, Tovarnika i Beograda, završavaju sutra (13. lipnja) u Zagrebu, na književnikov rođendan. Manifestacija se održava u organizaciji Društva hrvatskih književnika – Ogranka slavonsko-baranjskog-srijemskog (Osijek), Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica), Općine Tovarnik, HKPD-a *Matoš* (Plavna) i Fondacije *Antun Gustav Matoš* (Beograd), uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemske županije i Općine Tovarnik.

D. B. P.

Subotičko kazalište gostovalo u Zagrebu

ZAGREB – Narodno kazalište Subotica gostovalo je s predstavom *Trilogija Lehman* na 50. *Danima satire Fadila Hadžića* koje organizira zagrebačko kazalište Kerempuh. Predstavu je režirao **Igor Pavlović**.

Trilogija Lehman u Zagrebu ispraćena je ovacijama i dugotrajnim pljeskom, potvrđujući da je publika prepoznala izvrsnu glumu i režiju, kao i temu koja je univerzalna, a govori o usponu i padu jedne od najpoznatijih financijskih dinastija modernog doba, navode iz subotičkog kazališta.

Inače, Satiričko kazalište *Kerempuh* iz Zagreba gostuje večeras (petak, 12. lipnja) na Kazališnom maratonu u Somboru s komedijom *Sve zbog jednog imena* u režiji **Saše Broz**. Početak je u 19 sati. Središnje teme komada su suparništvo između braće i sestara, zatim bračna ogorčenost, položaj žene unutar obitelji, nejednaka podjela odgovornosti i brige o zajedničkoj djeci, kao i snažnoj netrpeljivosti koja se razvija kao prirodna posljedica svih navedenih nejednakosti.

Tri gostovanja Nazora u BiH

SOMBOR – Dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* gostovala je prošlog vikenda u Travniku i Vitezu, u BiH. Prvog dana gostovanja, 5. lipnja, predstava *Dugme* u režiji i adaptaciji **Marije Šeremešić** izvedena je u Hrvat-

skom kazalištu Travnik. Drugog dana, u subotu 6. lipnja, *Dugme* je gostovalo u Vitezu u okviru 11. Dana hrvatskog kazališta u Bosni i Hercegovini.

Riječ je o komediji koja kroz niz nepredvidivih situacija i humor donosi priču o ljudskim slabostima, nesporazumima i svakodnevnim životnim izazovima.

Također, folklorna sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* sudjelovala je u nedjelju, 7. lipnja, na 20. *Danima Tolise* u BiH. Bogat kulturno-umjetnički, sportski i zabavni program započeo je 26. svibnja i trajao je do 7. lipnja.

Gubec u Čačincima i Domžalama

TAVANKUT – Nakon sudjelovanja na smotri *Čuvajmo običaje zavičaja* u Velikoj, folkloriši HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta nastavili su svoj »slavonski put« i sudje-

lovali na »Tijelovu u Čačincima 2026.«. Kako kažu, bila im je iznimna čast i ponos biti dijelom ove sakralno-kulturne priče koju KUD *Čačinci*, Općina Čačinci i Turistička zajednica *Vrata Papuka* organiziraju već 16. godinu zaredom. Zajedno s domaćinima i gostima, Tavankučani su sudjelovali u svečanoj misi te u Tijelovskoj procesiji kroz selo uz četiri postaje. Nakon duhovnog dijela, na pozornici ispred sportske dvorane, pjesmom i plesom predstavili su tradiciju bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta.

U subotu, 6. lipnja, slamarke iz tavankutskog *Gupca* sudjelovale su već tradicionalno na Sajmu slamarstva u mjestu Domžale u Sloveniji, predstavivši unikatne suvenire od slame.

Marijanski pučki festival u Monoštoru

MONOŠTOR – U organizaciji KUDH-a *Bodrog*, sutra (subota, 13. lipnja) će biti održan Marijanski pučki festival pod nazivom *Korizmeni put k Mariji*. Festival se održava u mjesnoj crkvi sv. Petra i Pavla, s početkom u 19 sati. Sudjeluju pjevačke skupine iz Srbije i Hrvatske.

Godišnji koncert zbora Odjek

ZEMUN – Zajednica Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić* priređuje godišnji koncert pjevačkog zbora *Odjek* u nedjelju, 14. lipnja, u crkvi Uznesenja BDM u Zemunu. Početak je u 19 sati.

Festival dječjeg stvaralaštva u Tavankutu

TAVANKUT – XXXI. Festival dječjeg stvaralaštva pod nazivom *Djeca su ukras svijeta* bit će održan u nedjelju, 21. lipnja, na ljetnjoj pozornici Etnosalaša *Balažević*. Uz domaćine – HKPD *Matija Gubec*, nastupit će mali folkloriši KUD-ova iz Plavne, Futoga, Berega, Bajmaka i Subotice. Početak je u 18 sati.

S »vremenom u čaši« u zavičaju

»U ovoj zbirci nalaze se pjesme koje obrađuju malo čudne stvari, a to je vrijeme (što je vrijeme), i jedan malo bizaran predmet, a to je čaša. Uzeo sam ovaj simbol čaše kao jedno izvoriste i napuštanje, kao jedno životno doba u koje kliziš unutra, vrtiš se u tome krugu, mučiš se, udaraš se o stijenke, o druge ljude, dišeš ono vrijeme koje je ušlo unutra, ne znaš što je, ne vidiš ga i onda jednog dana samo isklizneš van i nema te više«, rekao je Lajčo Perušić

Poetska zbirka zagrebačkog književnika rodom iz Subotice **Lajče Perušića** *Vrijeme u čaši*, tiskana ove godine u izdanju Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata iz Zagreba, predstavljena je u okviru *Književnog salona* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata 5. lipnja u dvorani župe Uskrsnuća Isusova u Subotici.

Lakoća pjesnikova izražavanja

Riječ je o sedmoj knjizi, a petoj poetskoj zbirci Lajče Perušića koja je podijeljena u tri cjeline: *Vrijeme u čaši*, *Moja duhovna škrinja* i *Grafikon ljubavi*. Ističući kako nam zbirka ovako znakovita naslova dolazi u ruke u trenutku kada svi svjedočimo tome da vrijeme doista jest u pokretu, preokretu, na neki način nas drži u šaci, stalno žurimo, njezina urednice **Klara Dulić Ševčić** rekla je kako ju je najviše »kupila« lakoća s kojom se u njoj pjesnik izražava. Također, govorila je među ostalim i o temama i motivima u ovoj zbirci.

»Lakoća s kojom on prilazi tom vremenu, zapravo pušta da ga to vrijeme na neki način nosi. Međutim, neko iskustvo mi govori da kada je poezija tako laka, tako prohodna, onda iza nje zapravo stoji dosta rada, dosta pisanja/brisanja, jedno čišćenje, oslobađanje od viškova.

Kada govorimo o temama i motivima u ovoj zbirci, to je uvijek u poeziji nezaobilazna tema ljubavi (prema ženi, majci, djeci, životu, prema sebi). Središnja tema ovdje je naravno vrijeme, vrijeme kao jedno od temeljnih, filozofskih i metafizičkih pitanja, ali ovdje je vrijeme odavno preraslo motiv i postalo zapravo velika tema cjelovitog njegovog pjesništva. Ovdje je vrlo prisutna jedna snažna metafora o vremenu koje je zarobljeno u čaši. Zašto je čovjek zarobljen u čaši vremena? Zbog neizbježnosti da u njemu bude, zbog čaše sudbine..., ali ovdje mi je pala na pamet i vrlo jasna biblijska aluzija o onoj čaši za koju svi često ljudski molimo – neka nas mimoiđe ako je ikako moguće«, navela je Dulić Ševčić.

Što se tiče jezičnog stila, istaknula je kako je Lajčo Perušić veliki zaljubljenik u vlastiti hrvatski jezik te kako su njegove pjesme jednak doživljaj kako na razini značenja, tako i na razini zvučanja.

»Tako lijepo nije tu sam radi lijepoga, ono doista ima ozbiljnu ulogu i on govori i o potrebi lijepoga u umjetnosti. Na neki način propituje i suvremen pjesnički izraz, pita se je li dopušteno, je li vrijedno, je li korisno da nekakva načela modernosti, različitosti, budu iznad onoga što je uvijek lijepo, što je univerzalno i što je na koncu ljudsko«, rekla je ona.

Čaša kao izvorište i napuštanje

Bilo je ovo prvo predstavljanje poetske zbirke Lajče Perušića *Vrijeme u čaši*, i to u njegovom rodnom kraju, u blizini ulice u kojoj je odrastao.

»Nalazimo se u meni jednom od najdražih dijelova Subotice, ovdje je Gundulićeva ulica, to je moj zavičaj, na broju 22 sam proveo svoje djetinjstvo – u blatu i prašini bili smo 'kraljevi ulice' i to je bio naš dnevni boravak. Uvijek se rado vraćam i obavezno prođem Gundulićevom da vidim kako više ništa nije kao što je nekad bilo – nema ni one šljive, ni travnjaka, čak ni moje kuće više nema«, istaknuo je on, a što se tiče simbolike naslova knjige, rekao:

»U ovoj zbirci nalaze se pjesme koje obrađuju malo čudne stvari, a to je vrijeme (što je vrijeme), i jedan malo bizaran predmet, a to je čaša. Obično kad se kaže čaša, misli se na nešto drugo, međutim ovdje se govori o jednom vidu života. Uzeo sam ovaj simbol čaše kao jedno izvorište i napuštanje, kao jedno životno doba u koje kližiš unutra, vrtiš se u tome krugu, mučiš se, udaraš se o stijenke, o druge ljude, dišeš ono vrijeme koje je ušlo unutra, ne znaš što je, ne vidiš ga i onda jednog dana samo isklizneš van i nema te više. Dakle, taj fenomen, ta pojavnost toga vremena, to me je mučilo i kroz druge moje knjige kako to osvijestiti sebi, a naravno onda i drugima. Ta čaša meni je simbol doma, kuće, zavičaja, raja (nekome i pakla). Što se tiče vremena, to je jedna pojavnost koje mi nismo svjesni, koju ne možemo uhvatiti. Ono neprekidno teče, trenuci teku i ne možeš ih uhvatiti u sadašnjosti, tako da sadašnjosti i nema. Sadašnjost je uplivena, utkana u to putovanje. Ali se to vrijeme mjeri našim osjećajima i doživljajima. Svi mi ovdje osjećamo na sebi to vrijeme, a da ga ne možemo izmjeriti. Vrijeme ima samo budućnost, ima samo jedan smjer i teče samo naprijed«.

Snaga, osobnost i vlastitost u riječima

Vanjska suradnica ZKVH-a, prof. komparativne književnosti **Katarina Čeliković** ovom je prigodom među

ostalim rekla kako Lajčo Perušić, nadahnut djetinjstvom, održava stalnu vezu ne samo dolaskom u zavičaj već kroz literaturu i kroz riječ.

»Riječ je njegov moćan alat, u starim pa i u novim riječima krije se njegova snaga, njegova osobnost, vlastitost. Spomenut ću samo neke – 'ljepotne' oči, 'snovište', ono što je moje on zove 'mojina', 'sjenovitost', 'žednilo' suncem izazvano, 'naslonak', 'cvilik', 'ozlaćeni', 'zadihaj', 'sladost', 'za svevijek' i druge«, navela je Čeliković.

Govoreći o kontekstualizaciji u smislu kamo, kuda, kako »spremiti našeg Lajču«, kuda ga staviti, u kakvu vremensku crtu, istaknula je kako Hrvati u Vojvodini, odnosno Srbiji nemaju svoju književnu valorizaciju, književnu povijest te kako se, kada su ovdje priznati kao nacionalna manjina 2002., počelo gotovo od nule:

»No, otkad postoji ZKVH, smijemo reći da u posljednjih približno dva desetljeća činimo značajne korake na valorizaciji onoga što je do sada stvoreno. Izdvojiti ću XX. stoljeće koje bilježi pjesnike kao što su **Aleksa Kokić, Ante Jakšić, Ante Sekulić, Jakov Kopilović, Ivan Pančić, Lazar Merковиć, Ante Vukov, Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Petko Vojnić Purčar**, te živući **Jasna Melvinger, Mirko Kopunović, Tomislav Žigmanov...** Na toj vremenskoj crti nalazi se i Lajčo Perušić. On je među ostalim suradnik časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* kao i u Godišnjaku za znanstvena istraživanja ZKVH-a i rekla bih da je stvorio nešto što sam vidjela kod **Nace Zelića**, a to je ta poveznica sa zavičajem i upravo ti ljudi su postali ambasadori koji prenose u našu domovinu ono što se ovdje stvara«.

Tijekom predstavljanja knjige nastupio je ansambl *Sonus*, a poeziju Lajče Perušića čitale su njegove kćeri **Marija Kadović i Rahela Opak**, te **Antonija Kujundžić i Mirko Šokčić**.

Lajčo Perušić, nakon završetka osnovne škole u Subotici, seli se u Zagreb gdje i danas živi. Piše poeziju i prozu, objavljuje u brojnim književnim časopisima. Radovi su mu uvršteni u pet antologija poezije i proze. Član je Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu, Društva hrvatskih književnika u Hrvatskoj i Društva hrvatskih književnika Hercegovine.

I. Petrekanić Sič

Obljetnica HKD-a Šid

Šesnaest godina rada

Prigodnim kulturno-umjetničkim programom održanim u dvorištu crkve Presvetog Srca Isusovog u Šidu, HKD Šid je 6. lipnja obilježilo šesnaest godina svog postojanja i rada. Predsjednik udruge **Josip Pavlović** rekao je kako se poslije šesnaest godina rada može konstatirati da su postignuti određeni rezultati.

»O tome svjedoči i činjenica da smo za petnaest godina rada od Vlade Hrvatske, preko Hrvatskog nacionalnog vijeća, dobili kuću na trajno korištenje, a u okviru

projekta 'malih matica' dobili smo i mogućnost njenog kompletnog renoviranja. Naše Društvo sa svojih osam sekcija imalo je preko 400 nastupa i s radošću mogu reći da ćemo izgradnjom novog objekta, usprkos problemima, privući nove članove. Najveći broj nastupa imala je folklorna, zatim tamburaška sekcija, te udruga žena Šokice. Imali smo u jednom periodu čak i dramsku sekciju, likovnu, literarnu, koje su posebno djelovale povodom jubileja posvećenih značajnim ljudima rođenim u Šidu. Ovaj koncert je danas kruna

našeg godišnjeg rada. Osobito raduje posjet HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume, koje je gostovalo i na prvom koncertu našeg Društva, a svih ovih petnaest godina uzajamno se posjećujemo i mi s uživanjem odlazimo na svaki njihov koncert. Večeras je s nama i rusinsko KPD *Đura Kiš*, koje nam je više puta pritjecalo u pomoć svojim prostorom i opremom«, kazao je Pavlović.

Folklorna i tamburaška skupina domaćina nastupile su na početku i na kraju programa. Član udruge **Nikola Križanić** odrecitirao je svoju i pjesmu iz druge zbirke dječje poezije svoje majke **Nataše Križanić**. U programu je sudjelovao i mješoviti zbor KPD *Đura Kiš*, društva osnovanog 1920. godine kao Rusinska čitaonica. Gost večeri

bilo je HKPD *Matija Gubec* iz Rume, udruga sa 123 godine postojanja i rada iza sebe, a koje je u Šidu nastupilo sa svojim Velikim tamburaškim orkestrom i solistima, i s mlađom i starijom folklornom skupinom.

Predsjednici obje gostujuće udruge izrazili su posebnu radost zbog činjenice da s HKD-om *Šid* surađuju od samih njegovih početaka i da ih povezuje prijateljstvo i zajednička težnja za očuvanjem kulturne baštine.

Kao jedna od sedam »malih matica«, HKD *Šid* dio je kapitalnog projekta »Sagradi mlin gdje je voda« koji financira Hrvatska, a što, kako je predsjednik šidskog Društva i rekao, daje nadu za bolju budućnost.

M. Mikolaci

Vinkovački slikari u gostima kod subotičkog *Croarta*

Prijateljstva građena kistom

Deseti po redu susret članova Hrvatskog društva likovnih umjetnika Vinkovci i HLU-a *Croart* iz Subotice održan je prošloga vikenda, 6. i 7. lipnja, u ambijentu *Majkinog salaša* na Paliću.

Udruga HDLU *Vinkovci* osnovana je 1999. godine sa svrhom promicanja likovne kulture na području grada Vinkovaca i Vukovarsko-srijemske županije i nezaobilazan je čimbenik kulturnih događanja u gradu i županiji. Djeluje kroz likovne kolonije, izložbe, radionice, manifestacije...

Prigodom zatvaranja susreta na Paliću priređena je i izložba nastalih radova koji obuhvaćaju pejzaže, tzv. mrtvu prirodu i ostvarenja religijske tematike.

Gostima iz Vinkovaca – predsjedniku i dopredsjedniku HDLU-a **Ivanu Lončaru – Žanu** i **Marku Lončaru**, te inicijatorima ovih susreta **Anti Gale** i dr. sc. **Dragi Kraljeviću** uručene su povelje za doprinose i umjetnički trag u radu HLU-a *Croart*, u povodu 15. obljetnice subotičke udruge.

»Jako nam je drago što smo ponovno ovdje, došlo je nas pet umjetnika. Ovi susreti zamišljeni su kao bijenale, jedne godine smo u Vinkovcima a druge u Subotici. Kroz susrete negujemo ova prijateljstva, a kako umjetnost spaja i povezuje, osim ljudskih gradimo i kulturne veze«, kaže dopredsjednik HDLU-a *Vinkovci* Marko Lončar.

Kako je ovom prigodom istaknuto, ova suradnja počela je 2014. na inicijativu Ante Gale i dr. sc. Drage Kraljevića s Tehničkog učilišta u Vinkovcima. Ranije su ovi susreti uključivali i šahiste i nogometaše.

»Imali smo dvije godine pauze za vrijeme pandemije kovida. Suradnja je obnovljena 2022. na inicijativu HDLU-a *Vinkovci*«, kaže **Josip Horvat** iz HLU-a *Croart*.

Među ostalim, tijekom susreta naglašena je i važnost potpore koju ovdašnje hrvatske udruge dobivaju iz matične Hrvatske. Likovni susreti na relaciji Subotica – Vinkovci nastavljaju se iduće godine, kada će domaćin biti vinkovačka udruga.

D. B. P.

Biskupijska misa zahvalnica za kraj školske i vjeronaučne godine

Katehetski dan u znaku zahvalnosti i zajedništva

U župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu 6. lipnja održan je Katehetski dan kojim su učenici zajedno sa svojim vjeroučiteljima, katehetama i župnicima zahvalili za završetak školske i vjeronaučne godine. Program su organizirali Katehetski ured i Katehetsko vijeće Subotičke biskupije u suradnji s vjeroučiteljima, katehetama i župnicima, dok su animatori Subotičkog oratorija pružili potporu u provedbi radionica i igara. Susret je započeo u jutarnjim satima dolaskom prve skupine učenika iz Male Bosne, Tavankuta i Žednika, za koje su bile pripremljene radionice i zajedničke aktivnosti. Drugoj skupini, koju su činili vjeroučenici iz župa Uskrsnuća Isusova, Rođenja Blažene Djevice Marije, sv. Terezije Avilske, sv. Roka i Marije Majke Crkve program je započeo nešto kasnije.

Središnji događaj susreta bila je sveta misa zahvalnica »Te Deum«, koju je predvodio đurđinski župnik vlč. **Daniel Katačić** u zajedništvu s katedralnim župnikom vlč. **Draganom Muharemom** i tavankutskim župnikom vlč. **Marijanom Vukovim**, dok je vlč. **Franjo Ivanković** bio na raspolaganju za ispovijed. U svojoj propovijedi vlč. Katačić potaknuo je djecu da zahvale Isusu na svemu i poučio ih da smo toliko bogati koliko je naše srce zahvalno. Potaknuo ih je i na zahvalnost za ono što je možda izgledalo teško – poput loše ocjene ili nerazumijevanja – jer nas upravo takve situacije često potiču da se više trudimo.

Govoreći o samom susretu i njegovoj svrsi, domaćin vlč. Daniel Katačić je istaknuo:

»Povod okupljanja danas je biskupijska misa zahvalnica za kraj školske godine. Okupilo se oko 240 djece koja pohađaju vjeronauk u školama u Subotici i okolici.

Nositelj organizacije je Katehetski ured, a za aktivnosti pobrinula se **Vedrana Cvijin** i animatori *Oratorija*. Župljani Đurđina pripremili su piće i kolače za djecu. Na svetoj misi zahvalili smo Bogu za proteklu godinu. Drugi put organiziramo misu zahvalnicu s cjelodnevnom programom. Ranijih godina misa se uvijek slavila u katedrali, a prošle godine ovakav program održan je u Žedniku. Dobro je da djeca imaju priliku družiti se, upoznati se i tako završiti školsku godinu«, rekao je vlč. Katačić.

Da je upravo zajedništvo jedan od najvažnijih ciljeva ovakvog susreta, potvrdila je i vjeroučiteljica **Anita Gatarić**, koja je pojasnila zamisao organizatora:

»Od prošle godine ovako organiziramo misu zahvalnicu za kraj školske godine. Cilj nam je okupiti djecu iz

Svjedoci Božje ljubavi

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svake nedjelje Božja riječ govori svjernicima o neizmornoj Božjoj ljubavi ističući njegova silna djela iz povijesti spasenja, te podsjećajući nas da on i danas među nama djeluje na sličan način. Iz prevelike ljubavi prema čovjeku, Bog je uvijek pronalazio načine da mu se približi, jer nije želio njegovu propast, unatoč tome što je čovjek često lutao i od njega se udaljavao. Bog ga je neumorno zvao, pokazujući svoju moć, donoseći mu spasenje. Još od Starog zavjeta, pa do današnjih dana, Gospodin na različite načine pokazuje da je samo u njemu spasenje i poziva nevjernog čovjeka da se obrati, da mu počne vjerovati i uz njega ostane.

Božja vjernost i ljubav

Bog očituje svoju ljubav Izraelcima još kod izlaska iz Egipta. Poziva ih na vjernost i obećava svoju zaštitu. Kako bi im olakšao na tom putu vjernosti daje im zapovijedi. Iako su od Boga upućeni kako ostati uz njega, oni mu često okreću leđa, mrljaju i odlučuju udaljiti se od njega. Zato ih snalaze različite nevolje. No, kada god odluče biti vjerni, Bog također ostaje vjeran svojim obećanjima i uzima ih u svoju zaštitu.

Bog je uvijek vjeran, jer ljubi, no kada ga čovjek želi napustiti, on ga ne prisiljava, ali ga zove da se vrati. To zna još starozavjetni čovjek, zato psalmist pjeva: »Jer dobar je Gospodin, dovijeka je ljubav njegova, od koljena do koljena vjernost njegova« (Ps 100,5). Bog nikada nije iznevjerio čovjeka, sva su njegova nastojanja u povijesti usmjerena da čovjeka spasi.

Svjedoci ljubavi i spasenja

Do danas ta njegova nastojanja ostaju ista, spasenje svakog čovjeka. On zato šalje svoga Jedinorođenca kako bi otkupio grješnike svojom prolivenom krvlju. A Krist, za vrijeme

svoga javnog djelovanja, priprema svoje učenike za širenje Radosne vijesti kad se on jednom vrati k Ocu. Zato odabire dvanaesticu te ih pripravlja za to uzvišeno poslanje, te da jednog dana i sami mogu slati svoje učenike vršiti to isto poslanje.

Važno je skrenuti pozornost na Isusove riječi: »Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju« (Mt 9,37-38). Različita vremena nose različite izazove za kršćane. No, vjernost i odgovor na Božju ljubav ogleda se upravo u tome da budemo njegovi svjedoci. Vrijeme u kojem živimo čini nam se izazovno, neki bi rekli nepovoljno za kršćane, osobito u nekim sredinama. Gospodin poznaje izazove svakog vremena i svake sredine u kojoj žive njegovi vjernici. Zna da se mnogi plaše pokazati javno svoju vjeru, da njegova obećanja često bivaju zaboravljena pred ponudama ovoga svijeta. Zato treba moliti za radnike u žetvi njegovoj, za hrabre svjedoke vjere. Svjedoci su njegovi suradnici preko kojih on dotiče srca mnogih koji su se od njega udaljili, oni su ti koji podsjećaju svijet na njegovu ljubav, na spasenje koje dolazi jedino od Gospodina. Mi mislimo da se ove Isusove riječi odnose samo na svećenike i redovnike, no radnici njegove žetve su svi kršćani koji trebaju biti navjestitelji Evanđelja.

»Besplatno primiste, besplatno dajte!« (Mt 10,8b). Ove nas riječi obvezuju da Radosnu vijest širimo gdje god se nalazimo. Spasenje nije za odabrane, Bog ne ljubi isključivo, niti smo mi privilegirani što smo imali milost iskusiti Božju ljubav i odgajani tako da idemo putem spasenja. Sve nas to obvezuje da Božju ljubav učinimo vidljivom u sredini u kojoj živimo, da budemo Božji suradnici u privođenju na put spasenja onih koji idu krivim putem. Jer, Bog i njih jednako ljubi kao i nas, i želi i njih jednom vidjeti u vječnoj radosti.

svih škola. Zbog velikog broja sudionika podijelili smo se u dvije skupine za radionice, dok smo na misi i ručku svi zajedno«, rekla je Gatarčić.

Klara Kujundžić iz OŠ *Ivan Milutinović* ove je godine prvopričesnica i po tome je za nju ova godina bila doista posebna, a zahvalna je i što je uspješno završila treći razred.

»Isusu bih zahvalila što sam uspješno završila treći razred i što nastavljam svoje školovanje. Ove godine puno smo u školi radili, a sada ćemo se ovih dana pred kraj škole više zabavljati«, rekla je Klara.

Njen prijatelj iz razreda **Matija Mikula** također je zadovoljan svojim uspjehom u školi ove godine, ali i brojnim druženjima.

»Posebno sam zahvalan što sam imao dobre ocjene i što su mi svi prijatelji bili zdravi. Nadam se da će tako i ostati. Ove godine išli smo na puno putovanja, izleta i u ZOO vrt, to mi je bilo najbolje«, zaključio je Matija.

Filip Vidaković, učenik 6. razreda Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavan-kuta, raduje se što će uskoro moći uživati u zasluženom odmoru na raspustu jer kaže da je ove godine marljivo učio.

»Ova godina mi je brzo prošla. Zahvalan sam na tome što sam uspio ono što sam želio: popravio sam svoje ocjene. Danas smo imali i radionice, a u igrama sam i osvojio prvo mjesto«, zadovoljno je rekao Filip.

Nakon dana provedenog u druženju, molitvi i zahvalnosti, učenici, vjeroučitelji, učiteljice i nastavnici spremni su zakoračiti u ljetne praznike.

A. G.

Hrvati u Glogonju

Spašavanje uspomena na postojanje jedne zajednice

Oko 20 nadgrobnika, od onih koji su čitljivi, pripada hrvatskim obiteljima ili pojedincima, dok su ostalo Nijemci

Vječno počivalište katolika u Glogonju, selu u Potamišju sjeverozapadno od Pančeva, odličan je suvremeni primjer modernoga uređenja spomen-groblja. Prostor koji danas zauzima, između ulica JNA i 4. oktobra, u neposrednoj blizini rumunjskog pravoslavnog i blizu srpskog pravoslavnog (»seoskog«) groblja, mali je dio nekada prostranog katoličkog groblja. Za razliku od mnogih sličnih lokacija na kojima je sahranjivano njemačko stanovništvo u Vojvodini, glogonjsko groblje je konzervirano. Oko 300 nadgrobnika koji su bili locirani na groblju koje je gutala vegetacija i vremenske promjene preneseno je u jugoistočni kut groblja i postavljeno geometrijski precizno, te stabilizirano na način da dva reda nadgrobnika povezuje betonska šetnica. Ne zna se jesu li to bili svi nadgrobnici koji su u razdoblju konzervacije groblja bili čitavi i iz tog razloga preneseni na spomen-groblje početkom tekućega stoljeća. Oko 20 nadgrobnika, od onih koji su čitljivi, pripada hrvatskim obiteljima ili pojedincima, dok su ostalo Nijemci. U ovom banatskom selu to su bila dva dominantna katolička naroda od konca XVIII. stoljeća, no Hrvata je bilo znatno manje. Vremenom je ta činjenica, čini se, bila ključna da proces asimilacije dovede, u najvećoj mjeri, do njihova utapanja u njemački narod.

Nakon ulazne kapije slijedi put ka memorijalnoj kape-li. Na ulazu u nju na njemačkom, srpskom i engleskom jeziku, napisano je: »S dubokim poštovanjem sjećamo se svojih nekadašnjih njemačkih sugrađana koji ovdje počivaju počev od 1794. Neka im Bog podari vječni mir«. Memorijalnu kapelu dao je sagraditi **Anton Nahm** (1939. – 2002.), rođeni Glogonjac, u spomen kojega je postavljena i memorijalna ploča 2009. godine. Pothvatom spašavanja uspomene na glogonjske Nijemce spašena je, očito, za izvjesno vrijeme i uspomena i na ovdje pokopane članove hrvatske zajednice.

Društvene konture opstanka Hrvata

»Glogonj, u modernom smislu, utemeljen je u razdoblju 1774.-1775. godine, najvjerojatnije na mjestu starog naselja, koje je nestalo sredinom XVIII. stoljeća. Istodobno s obnovom naselja počinje doseljavanje Nijemaca i Hrvata. Prema ishodišnom području najranijih

doseljenika prevladavala su mjesta u Kordunu – Slunj, Kremen i Lađevac kod Slunja, Blagaj, Rakovica, Cetin-grad i Batnoga kod Cetingrada. Naselje je bilo sjedište dijela Njemačko-banatskog graničnog puka. Hrvati su živjeli u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu, izmiješani s Nijemcima, dok su Rumunji i Romi većinom prevladavali u južnom dijelu naselja«, navodi prof. **Mario Bara** u svojem članku o povijesti migracija Hrvata u Banatu objavljenom u Godišnjaku za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Koji su stanovnici bili Nijemci, a koji Hrvati teško je reći, no na osnovi upisa u matične knjige mjesne župe može se pretpostaviti da su doseljavanja započela 1770-ih. U idućem stoljeću u naselju je čak djelovala Njemačko-hrvatska škola (1826. – 1872.), s dijelom učitelja koji su bili lokalni Hrvati ili podrijetlom iz drugih dijelova Vojne granice. Dio glogonjskih Hrvata odlazio je na školovanje u Hrvatsku, tako da je u zajednici bilo vrhunski školovanih ljudi.

Izloženost germanizaciji utjecala je i na lokalne migracije u druga naselja u kojima su živjeli Hrvati. Oni glogonjski Hrvati koji su se naselili u Starčevu, od sredine XIX. stoljeća, sačuvali su hrvatski identitet, dok oni koji su ostali u

Glogonju u tome nisu uspjeli. Raseljavanja su zabilježena i u Pančevo, ali i u Surčin i Zemun, a početkom XX. stoljeća počinju i prekooceanske migracije. Pred Drugi svjetski rat gotovo svi su Hrvati Glogonja bili germanizirani. Po završetku rata iseljeni su Nijemci i dio germaniziranih Hrvata, a naseljeni kolonisti, uglavnom iz Makedonije i južne Srbije. Broj iskazanih Hrvata u popisima stanovništva kontinuirano se smanjivao zbog iseljavanja i izumiranja 1953. (65), 1961. (36), 1971. (19), 1981. (17), 1991. (16), 2002. (6) i 2011. (4). Posljednji popis kazuje da u selu živi pet Hrvata, što je daleko manje od 1% stanovnika.

Materijalni ostaci hrvatskih obitelji

Na pojedinim se nadgrobnim pločama na »spašenom« katoličkom groblju jasno razaznaju njemačkom transkripcijom upisana imena Hrvatica i Hrvata iz obitelji: Šošćarić (daleko najveći broj grobnica i sahranjenih osoba), Polečni, Katić, Valentić, Andrić, Novak i Žeravica. Ove su osobe bile rođene većim dijelom u XIX. stolje-

ću (čak i u prvom dijelu toga stoljeća), što glogonjske hrvatske nadgrobne spomenike može činiti značajnim dijelom sveukupne baštine Hrvata u Srbiji. Tu su i novije grobnice Hrvata čiji su nadgrobni uglavnom na srpskom jeziku: obitelji Sanjiga i Čikara. Na susjednom pravoslavnom groblju se, pak, nalaze malobrojni grobovi Hrvata potomaka »graničara« – prezimena onih obitelji koje su pokazale lokalnu dugovječnost te su se među stanovništvom zadržale do duboko u drugu polovicu XX. stoljeća, a među njima

su najbrojniji oni iz obitelji Katić (četiri grobnice). Tu su pokopani i članovi obitelji Sovulj, Ganković, Brunić, Jurković (dvije grobnice), Bijelić (tri grobnice), Zupčić i Turoković. Neke od ovih obitelji imaju nadgrobne napisane na srpskoj cirilici, no neke se mogu podičiti svojevrsnim vraćanjem izgubljenog identiteta, pa su odlučile najvažnije podatke o svojim pokojnicima ispisati na hrvatskom standardu.

Etnolog i genealog **Dalibor Mergel** u svojim je istraživanjima obitelji južnobanatskih Hrvata došao do popisa onih koje se mogu računati kao izvorno glogonjske. To su: Cindrić, Katić, Matuša, Medved, Međid, Milošević,

Mulac, Nazančić, Neverka, Obranović, Obućina, Ostrun, Pocrnić, Petranović, Polešni, Šošćarić, Valentić, Vidoš, Vratarić, Žeravica. Uvidom u groblje, a još više u župne matice, dade se nazrijeti kolike su bile posljedice djelovanja emigracije i asimilacije u posljednja dva i pol stoljeća života Hrvata u Glogonju, ali i koliki je broj nadgrobničkih javnih zapisa o Hrvatima trajno nestao.

Katolička crkva izgrađena je 1775.

Crkva svete Ane srušena je 1788., te naredne godine ponovo sagrađena. Crkva je izgrađena darovima vjernika i posvećena 1881. Prvo sjedište župe bio je Sefkerin, gdje je stajao drveni molitveni dom, koji je 1765. podignut u čast svete Tekle. Glogonj je zamišljen kao podružni dio Sefkerina, njemačko-hrvatski. Povijest je presudila drukčije, te u Sefkerinu više odavno nema katoličke crkve. Podaci iz shematizama nekadašnje Čanadske nadbiskupije jasno označuju da je od početka postojanja župe Glogonj do završetka povijesnog postojanja te biskupije hrvatski bio jedan od »živih« jezika u katoličkom puku ovoga sela, premda župnika Hrvata u njemu nije bilo.

Danas je filijala Glogonj dio katoličke župe u Opovu. U crkvi svete Ane slave se mise na hrvatskom jeziku o prošćenju, kada se ovdje malobrojnima domaćim vjernicima priključuju hodočasnici iz Opova, te rijetko u drugim prigodama. Unatoč tome, primjereno je građevinski zaštićena od upada i posljedičnih mogućih devastacija.

Marko Tucakov

Hrvatska riječ, broj 71, 12. lipnja 2004.

Iz Ministarstva vanjskih poslova RH – Za hrvatske manjine 10 milijuna kuna

Pododbor za hrvatske manjine u europskim državama, Hrvatskog sabora održao je svoju prvu sjednicu 25. svibnja ove godine. U svom izvješću prema Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina pododbor je zaključio da podržava inicijativu Ministarstva vanjskih poslova da u ovoj godini za hrvatske manjine u europskim državama izdvoji deset milijuna kuna koji će biti podijeljeni na temelju njihovih programa važnih za očuvanje nacionalnog identiteta u zemljama u kojima žive. Osim toga, zaključeno je da postoji potreba izrade cjelovite državne strategije o skrbi o autohtonim hrvatskim zajednicama i svim iseljenim Hrvatima, te potreba bolje koordinacije svih institucija koje se bave hrvatskim manjinama. Kao dobri primjeri skrbi susjednih zemalja prema svojim nacionalnim manjinama, istaknuti su primjeri Italije i Mađarske koje sustavno prate i senzibilno reagiraju na svaki problem svojih sunarodnjaka u drugim zemljama.

(H. R.)

Arhiva

Odлучili smo se za...

Volim Zagreb

Ivana ŠORČIĆ je završila srednju školu, gimnaziju «Ivanica Marković» u Subotici, gdje prirodno-matematički fakultet u Zagrebu. Kako je žena rekla, Zagreb je više privlačio od Novog Sada. U više razloga: «Zagreb je puno bolji od Novog Sada, dobro se osjećam i na tlo mi se otvara grad, znam imam sreću, te se mi ova pomoć ako boljeg upoznavanja grada. No, kada završim fakultet, nadam se, da da do tada biti našim gradom»

posebno kadrovci na hrvatskom jeziku, te da možda lakše dobiti posao»

Dva fakulteta

ANITA PELJE je završila gimnaziju «Ivanica Marković» u Subotici, gdje prirodno-matematički fakultet u Zagrebu. Njezin odluka je da tlo i studij u Zagrebu. Njezin je spomen biologije, na tri fakulteta fakultet u Zagrebu, gdje ona dolazi grada i završava prva godina na biološkim, fiziološkim i psihološkim, na u tome čemu razgovarati kada bude završila. «Kako sam je sama rekla puno toga je čeka za pojmovi ljudi, naravno, treba proširiti vještine, općenito i matematičke pojmove, te hrvatski jezik i književnost. Anita je završila fakultet da se postavlja pitanje koji u Subotici i radi u Zagrebu ili u Beču gdje vjerojatno»

Filmska i TV produkcija

MIROLAV ŠORČIĆ je završio gimnaziju «Ivanica Marković» u Subotici, gdje prirodno-matematički fakultet u Zagrebu. Zbog spomena Akademije

Cvijeće je ono što volim

BOJANA STANIĆ je završila srednju školu, gimnaziju «Ivanica Marković» u Subotici, gdje prirodno-matematički fakultet u Zagrebu. Njezin odluka je da tlo i studij u Zagrebu. Njezin je spomen biologije, na tri fakulteta fakultet u Zagrebu, gdje ona dolazi grada i završava prva godina na biološkim, fiziološkim i psihološkim, na u tome čemu razgovarati kada bude završila. «Kako sam je sama rekla puno toga je čeka za pojmovi ljudi, naravno, treba proširiti vještine, općenito i matematičke pojmove, te hrvatski jezik i književnost. Anita je završila fakultet da se postavlja pitanje koji u Subotici i radi u Zagrebu ili u Beču gdje vjerojatno»

Subotica, moja odluka

BRANDIMIR KOPILJEVIĆ je završio srednju ekonomsku školu «Ivanica Marković» u Subotici, gdje prirodno-matematički fakultet u Zagrebu. Njezin odluka je da tlo i studij u Zagrebu. Njezin je spomen biologije, na tri fakulteta fakultet u Zagrebu, gdje ona dolazi grada i završava prva godina na biološkim, fiziološkim i psihološkim, na u tome čemu razgovarati kada bude završila. «Kako sam je sama rekla puno toga je čeka za pojmovi ljudi, naravno, treba proširiti vještine, općenito i matematičke pojmove, te hrvatski jezik i književnost. Anita je završila fakultet da se postavlja pitanje koji u Subotici i radi u Zagrebu ili u Beču gdje vjerojatno»

Na inicijativu DSHV-a, SO Subotica uposlila prevoditeljicu za hrvatski jezik

Iskorišteno zakonsko pravo

»Bez obzira, tko će taj posao možda u budućnosti obavljati, zadovoljna sam samim tim korakom«, kaže Ljiljana Dulić, općinska prevoditeljica za hrvatski jezik

U općinskoj upravi Subotice prije nekoliko tjedana počela je raditi prevoditeljica za hrvatski jezik. Prije toga se prevodjenje na mađarski, engleski, hrvatski i druge jezike radila od prilike do prilike, a nakon što je prije nekoliko mjeseci počela raditi prevoditeljica za mađarski jezik, slijedilo je upošljavanje i prevoditeljice za hrvatski jezik.

Ljiljana Dulić, diplomirana ekonomistica i članica Hrvatskog akademskog društva, pokraj studija i života u Zagrebu posjeduje znanje hrvatskog jezika iz rada u uredništvu Radio Subotice. Pokraj toga, prevodi i administrira internet sajt subotičkog Zoo vrta i HAD-a.

Dolaskom Ljiljane Dulić na ovo radno mjesto, općinski službeni list, razna priopćenja i općinski akti prevode se na hrvatski jezik, a zatim najčešće postavljaju na službeni internet sajt Općine Subotica. Time je redizajnirani sajt www.subotica.co.yu dobio i svoje hrvatsko izdanje.

O svom poslu Ljiljana Dulić kaže: »Kao i većina pripadnika hrvatske zajednice zadovoljna sam što se Općina odlučila za prijevod na hrvatski. Bez obzira, tko će taj posao možda u budućnosti obavljati, zadovoljna sam samim tim korakom. No, smatram kako slične potrebe postoje i kod drugih javnih poduzeća i vjerojatno će biti potrebno još prevoditelja».

Ova inicijativa, koja je odmah podržana od strane gradonačelnika Geze Kucsera i tajnice Općine Gyöngyi Vörös Kucsik, pokrenuta je od strane Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Na inicijativu stranke potpredsjednik Skupštine općine Lazar Baraković je postavio ovo pitanje i dobio podršku.

»Mi se zalažemo za uključivanje hrvatskog jezika u službenu uporabu, kako bi se iskoristilo zakonsko pravo, ali i potreba da se

čuva jezik. Sretni smo zbog ovakve efikasnosti dogovora i provedbe, a imam dojam da se to moglo i ranije učiniti, da je postojala adekvatna inicijativa s naše strane«, kaže Lazar Baraković.

Vrijedi napomenuti kako je Općina naložila prošle godine da javna poduzeća izmijene statute, kako bi oni u skladu sa zakonom imali svoj naziv na sva tri jezika koji su u službenoj uporabi u općini.

Iako možda prevedeni materijali neće biti toliko zanimljivi za širu javnost, činjenica je da sajt na hrvatskom i prevoditelj u Općini znače veliki korak u integraciji Hrvata u javnom životu i administraciji.

N. P.

Orgulje starije od crkve

Urimokatoličkoj crkvi Uzvišenja svetog Križa u Rumi nalaze se orgulje koje su starije od same crkve. Izgradnja nove crkve, nakon što je stara drvena postala trošna i nedovoljna, započela je 1808. godine i trajala je do 1812. Orgulje za novu crkvu kupljene su 1795. godine u Beču za 150 forinti. Prema dostupnim izvorima, građene su upravo te 1795. godine u Beču, što je period kasnog baroka i ranog klasicizma u muzičkom graditeljstvu. Kako je današnja jednobrodna klasicistička crkva u Rumi podignuta i završena tek 1813. godine, ove bečke orgulje naknadno su dopremljene kako bi oplemenile novi prostor. Veliku ulogu u podizanju crkve i opremanju enterijera imali su nasljednici barona **Marka Pejačevića**, osnivača moderne Rume, koji su financijski podržavali kulturni i duhovni razvoj lokalne zajednice.

O graditeljima i podrijetlu instrumenta zna se da potječe iz jedne od uglednih bečkih radionica s kraja 18. vijeka. Tijekom tog doba Beč je bio apsolutni centar muzičkog svijeta i primarni izvor vrhunskih instrumenata za crkve širom Habsburške monarhije, uključujući i prostor Vojvodine. Iako su precizni detalji o konkretnom imenu majstora djelomice zamagljeni u lokalnim arhivama zbog burne povijesti Srijema, stilске karakteristike i mehanika jasno svjedoče o austrijskoj graditeljskoj školi. Za razliku od nekih susjednih srijemskih župa (poput Zemuna gdje su orgulje kasnije mijenjane češkim instrumentima ili Golubinaca, gdje su donesene Hefererove orgulje), rumske orgulje su uspjele u velikoj mjeri zadržati svoju autentičnu strukturu iz 1795. godine.

Orgulje imaju dva manuala, šesnaest registara, s oko 600 svirala. Prvi orguljaš u staroj crkvi, do izgradnje nove, bio je **Johann Weipert**. Orguljaš u novoj crkvi, od 1813. do 1836. bio je **Ivan Mihalfi**, poslije njega **Anton Cibrić**, a obojica su radili kao učitelji u školi koja se nalazila pored crkve. Od 1852. do 1905. orguljaš je bio **Benedikt Prejs**, a poslije njegove smrti tu službu su obavljali **Georg Grundbach** i **Jakob Ambros**. Od 1929. do 1940. službu orguljaša vrši **Ferdinand Kristl**, koji je bio odista pravi stručnjak za orgulje. Od 1951. sve do prestanka rada orgulja 1960. spominju se kao orguljašice sestra **Aurora Jukić** i sestra **Hedviga**.

Orgulje prate liturgijska slavlja – nedjeljne i blagdanske svete mise, vjenčanja, sprovode i druge svečane obrede – te su nezaobilazan element duhovnog ozračja svake crkve. Pjevanje uz pratnju orgulja njeguje i dalje rumski župni pjevački zbor, ali su sadašnje orgulje nove izrade, a ove stare čekaju obnovu, koja zahtijeva velika financijska sredstva, ali se o njoj uvelike razmišlja.

Napori za restauraciju orgulja u crkvi Uzvišenja svetog Križa u Rumi odvijaju se u okviru širih inicijativa za očuvanje sakralne baštine Srijemske biskupije. Budući

da instrument ima status spomenika kulture, proces obnove je dugotrajan i tehnički izuzetno zahtjevan. Vijekovi upotrebe, prašina i variranje vlage oslabili su zračne mjehove i drvenu konstrukciju. Određeni broj od oko 600 svirala zahtijeva precizno čišćenje, ispravljanje i ponovno intoniranje.

Župa Uzvišenja svetog Križa surađuje s regionalnim zavodima za zaštitu spomenika i specijaliziranim graditeljima orgulja radi buduće izrade detaljnih planova rekonstrukcije. Budući da je restauracija povijesnih bečkih orgulja izuzetno skupa, naponi se oslanjaju na crkvene fondove, apliciranje za državne i prekogranične donacije, kao i doprinose lokalnih vjernika i ljubitelja glazbe. Uvelike se zato radi na kulturnoj promociji kroz organizaciju koncerata duhovne i klasične glazbe u samoj crkvi, čime se nastoji podići svijest javnosti o potrebi za očuvanjem ovog jedinstvenog instrumenta iz 1795. godine.

M. M.

Susret vrtića koji nose ime blažene Marije Petković

tinjstvo», koje je održao župnik župe sv. Martina u Žrnovu don **Jerko Ban**. Nakon predavanja za roditelje djeca su slavila misu i zahvalila Bogu za kraj jednog bezbrižnog dijela djetinjstva i zamolili za blagoslov budućeg školskog doba. Nakon mise održan je program u Domu kulture u Blatu, gdje su svi vrtići pojedinačno nastupili. Djeca iz Subotice iz vrtića *Marija Petković – Biser* i *Marija Petković – Sunčica* nastupila su s ritmikom »Zagrljaj je lijek«.

U nedjelju su svi skupa sudjelovali na dječjoj misi u mjesnoj crkvi, a vrtićanci iz Subotice su sa svojim obiteljima i odgojiteljicama, te s. **Silvanom Milan** i župnikom mons. dr. **Andrijom Anišićem** u Blatu na otoku Korčuli boravili od 4. do 12. lipnja.

Dodir mora, sunca i blaženičin zagrljaj ostat će svima u srcu, a blagoslov donijeti uspješne korake i dobre temelje u daljem školovanju.

M. P.

Veseli dječji osmjesi, pjesma, molitva i zajedništvo obilježili su susret vrtića koji nose ime blažene Marije Propetog Isusa Petković koji je održan u Blatu na Korčuli 6. i 7. lipnja.

U rodno mjesto blaženice stiglo je 58 predškolaca iz Zagreba, Pule, Splita, Osijeka i Subotice kako bi upoznali njen zavičaj, zahvalili za primljene milosti, te se skupa oprostili od vrtića i bezbrižnog djetinjstva koje nosi odrastanje u vrtiću.

Za ovu je prigodu pripremljen bogat i sadržajan program koji je započeo u subotu, 6. lipnja, stručnim predavanjem za roditelje na temu »Tri zamke i tri dara za dje-

Učenici iz Đurđina u Školi u prirodi u Bočaru

Učenici OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina boravili su od 1. do 5. lipnja u Kreativnom centru *Hertelendi Bajić* u Bočaru. U ovaj projekt bilo je uključeno 16 djece iz srpskih i hrvatskih odjela, a s njima u pratnji bila je učiteljica **Svetlana Banović**.

Tijekom ovih pet dana djeca su imala vrlo bogat program aktivnosti, radionica i predavanja uz određeni raspored dana. Imali su brojne psihološke, interaktivne, edukativne i kreativne radionice, kao i sportske aktivnosti, a imali su priliku i obići znamenitosti sela: pravoslavnu i katoličku crkvu, farmu i plastenik. Organiziran

je i izlet do Novog Sada i posjet Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja.

Svaka večer donijela je drugu tematiku, te su tako sudjelovali u aktivnostima *Ja imam talenat*, *Dvorski bal – maskenbal*, kvizovima i tulumima.

Budući da su se tijekom svih dana provjeravale sobe, posljednjeg dana je proglašena i najurednija soba, a ovu titulu, kao i prigodne darove ponijeli su upravo dječaci iz Đurđina.

Po riječima učiteljice Banović, u slobodno vrijeme djeca su birala aktivnosti prema vlastitim interesiranjima, a uglavnom su to bile sportske igre. Sklopljena su nova prijateljstva, pa i nove simpatije koje će se još dugo spominjati.

Projekt je u potpunosti financiralo Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Ž. V.

Šahisti iz Đurđevca posjetili Starčevo

Starčevo je u subotu, 6. lipnja, posjetila skupina šahista iz Đurđevca, sudionika Međunarodnog kadetskog rapid turnira *Aljehin 2026*. u Pančevu.

Udruga banatskih Hrvata organizirala je domjenak i druženje za djecu i njihove roditelje, koje ljubav prema šahu već tradicionalno dovodi u Banat. Organizatori turnira u Pančevu obratili su se članovima Udruge s prijedlogom da gosti iz Hrvatske posjete mjesto u kojem žive Hrvati, rekao je predsjednik podružnice Udruge u Starčevu **Nikola Pavlič**.

»Naše goste odveli smo u Muzej u Starčevu, gdje su mogli saznati puno o povijesti našega mjesta, pa i o dolasku Hrvata na ovo područje. Doista su se iznenadili bogatom baštinom i činjenicom da i ovdje žive Hrvati. Nakon muzeja pokazali smo im i crkvu sv. Mauricija, a susret smo završili domjenkom i druženjem, tijekom kojega su i djeca naše udruge imala priliku upoznati svoje vršnjake iz Hrvatske«, kazao je Pavlič.

Domaćini su goste potom ispratili u Pančevo i poželjeli im uspjeh na turniru, uz nadu da je ovaj posjet tek početak nove suradnje.

A. G.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35 m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

SUBOTICA - Darujem štence (po izboru M ili Ž), crni ili šareni. Tel.: 024/528-682 ili 060 0532570.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa naviše. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade vočke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članka 14., stavak 8. i 9. i članka 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 94/24) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Dana 19. 5. 2026. donijeto je rješenje pod brojem 002099821-2026-09693-004-081-380-001, kojim se utvrđuje da nije potrebna procjena utjecaja na okoliš projekta: »Sakupljanje, privremeno skladištenje i mehanički tretman građevinskog otpada«, na katastarskoj parceli br. 162 K. O. Bikovo, Subotica – Ul. Salaši br. 33, Bikovo (45.98684°, 19.65577°), podnositelja zahtjeva »MDS LOGISTIC« d.o.o. Subotica, Bikovo br. 33, 24000 Subotica – Bikovo.

Razlog za donošenje ove odluke je činjenica da se projekt realizira u radnoj zoni (radna zona »Bikovo-Azotara«), da je djelatnost kojom se nositelj projekta planira baviti dozvoljena za ovu zonu u skladu s važećom planskom dokumentacijom, da se u neposrednoj blizini predmetne lokacije ne nalaze stambeni, već samo privredni objekti, da izvođenje, rad ili prestanak rada projekta ne podrazumijeva aktivnosti koje će predstavljati fizičke promjene na lokaciji, da nema značajnijeg korištenja prirodnih resursa, da se tijekom redovnog rada ne očekuje ispuštanje zagađujućih ili bilo kakvih opasnih, otrovnih ili neugodnih tvari u zrak, da u neposrednoj blizini nema zaštićenih područja niti mjesta od povijesnog i kulturnog značaja, kao ni osjetljivih lokacija (škole, bolnice, vjerski objekti) i da se mjerama navedenim od podnositelja zahtjeva, kao i mjerama iz rješenja, osigurava sprječavanje štetnih utjecaja na okoliš i da se one mogu provesti bez izrade studije o procjeni utjecaja na okoliš.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja.

Uvid u rješenje može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode br. 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 10 do 14 sati, ili na sajtu Grada: https://subotica.ls.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine/.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 16. 6. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

SVETI ANTO 2026.

PETAK, 12. 6. 2026. UOČNICA SVETOG ANTE

18.00 Misa

fra Ivica Jagodić, provincijal
Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, Zagreb

19.30 Predstavljanje knjigā

Korespondencija 1932.—1956.

fra Josip Markušić — Josip (Jože) Plečnik

SUBOTA, 13. 6. 2026. SVETKOVINA SVETOG ANTE

08.00 Misa (slovenski jezik)

09.00 Misa (mađarski jezik)

10.00 Misa

fra Zdravko Dadić, provincijal
Franjevačke provincije Bosne Srebrene, Sarajevo

17.30 Blagoslov ljljana

18.00 Misa

Ladislav kard. Nemet, beogradski nadbiskup i metropolit

SVETI ANTO, MOLI ZA NAS!

1926. – 2026.

Na Svjetskom prvenstvu u austrijskom Schwazu

Alen Kujundžić prvak svijeta u kuglanju

Prije davnih četrnaest godina (*Hrvatska riječ* od 24. srpnja 2012. godine) pisali smo prvi puta o **Ale-
nu Kujundžiću**, talentiranom mladom kuglašu iz Subotice i navijestili njegovu sjajnu budućnost u atraktivnom sportu obaranja čunjeva. A proteklog vikenda, na Svjetskom prvenstvu u austrijskom Schwazu, rođeni Subotičanin a danas stanovnik Zagreba postao je najboljim na kuglaškom planetu. Zahvaljujući »starom poznanstvu«, *Hrvatska riječ* dobila je Alenovo viđenje SP-a iz prve, šampionske ruke.

Iz kvalifikacija do svjetskog zlata

»Muške kvalifikacije igrale su se 1. lipnja i u ovom izbornom natjecanju za plasman u glavnu konkurenciju oborio sam 666 čunjeva i zauzeo 13. mjesto«, započinje priču Alen Kujundžić i nastavlja: »Drugog dana natjecanja, 2. lipnja, igrala se disciplina sprint u kojoj sam zaustavljen u četvrtfinalu (**Igor Kovačić** iz Srbije osvojio je drugo mjesto i srebrno odličje). Sljedećeg natjecateljskog dana (3. lipnja) skupa s Igorom Kovačićem igrao sam tandeme i tu smo također nesretno zaustavljeni u četvrtfinalu. Konačno, 4. lipnja počinje glavni dio Svjetskog prvenstva (pojedinačni turnir), a ždrijeb me spojio s **Matejom Tadićem**, mladom nadom srpskog kuglanja. Bio je to zasigurno najteži susret za mene, jer Mateja mi je prije svega jako dobar prijatelj i odličan kuglaš unatoč svojih samo 20 godina! Ipak, pobijedio sam rezultatom 3:1 u setovima (698:681) i izborio prolaz u nastavak natjecanja. Sljedećeg dana, 5. lipnja, igrala su se dva susreta, pa sam u osmini finala svladao

Ivana Petrića iz Hrvatske s 3,5-0,5 u setovima (670:637). U četvrtfinalu protiv **Danijela Bartha** iz Njemačke poveo sam 2:0 u setovima, ali onda je uslijedila prava drama sve do posljednjih par hitaca. Izdržao sam pritisak, priveo susret kraju i slavio s 3:1 u setovima (669:656), i uspio proći u polufinale. Posljednjeg dana Svjetskog prvenstva (6. lipnja) igrao sam polufinale protiv branitelja naslova svjetskog prvaka, sjajnog njemačkog igrača **Tima Brachtela** i mnogi su to proglasili finalom prije finala. U svakom sam setu zaostajao, ali sam bio jako koncentriran i fokusiran, te igrao gotovo bez pogreške. Poslije tri seta bilo je 3:0 i izborio sam plasman u finale (698:687). U finalu sam igrao protiv iznenađenja prvenstva, juniora

iz Slovačke, mladog **Simona Magala** koji je u prvom setu krenuo odlično i napravio veliku razliku od 19 čunjeva. Ali onda sam preuzeo kontrolu nad igrom i s 3:1 pobijedio u finalu SP-a (705:664). Zahvaljujući naslovu svjetskog prvaka, pojačao sam razliku na svjetskoj ranking ljestvici i sada sam prvi sa 6.345 boda, dok je drugi iza mene sjajni Nijemac Tim Brachtel s 5.225 boda», završio je Alen Kujundžić ovaj zanimljivi, ekskluzivni raport o svom pohodu na naslov prvaka svijeta.

D. P.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članka 14., stavak 8. i 9. i članka 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 94/24) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA
PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ**

Dana 8. 6. 2026. donijeto je rješenje pod brojem 002197193-2026-09693-004-081-380-001, kojim se utvrđuje da nije potrebna procjena utjecaja na okoliš projekta: »Distributivna vodovodna mreža na teritoriju prigradskih mjesnih zajednica Grada Subotice«, na katastarskim parcelama br. 22983, 25535, 25534, 23835, 23869, 24128, 25532/1, 25532/3, 24030/3, 25537/1, 24563/3, 25545, 19604, 19584, 21048, 21024, 21212/4, 21212/3, 21216/3, 25210 i 25247 k.o. Stari grad, 37227 k.o. Donji grad, 25495/4, 25501, 25508, 25509, 19069/4, 19069/3, 19070/14, 19071/7, 19074/2, 19035/8, 19035/10, 19035/3, 5306/6, 5306/5, 5306/4, 5305/1, 5306/3, 5306/13, 5327, 5323, 5324/1, 735/2, 5325/1 i 681/1 K. O. Novi grad, 1473/2, 1473/13 i 5263/2 K. O. Palić, Subotica, podnositelja zahtjeva JKP *Vodovod i kanalizacija* Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9/a, 24000 Subotica.

Razlog za donošenje ove odluke je što je postupak procjene utjecaja na okoliš preventivna mjera zaštite okoliša kao i da se predmetni projekt planira u cilju unaprijeđenja i poboljšanja infrastrukture, koja sadrži razrađene mjere i uvjete zaštite za izvođenje objekata.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja.

Uvid u rješenje može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode br. 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati ili na sajtu Grada: Zaštita životne sredine – GRAD SUBOTICA.

I. Nogometni turnir slavenskih nacionalnih manjina *Ivan Budinčević*

Prvo mjesto za Slovence iz Italije

U znak sjećanja na **Ivana Budinčevića** proteklog vikenda u Puli pod njegovim imenom odigran je I. turnir slavenskih manjina na kojemu su sudjelovale nogometne momčadi Slovenaca iz Italije, Srba iz Hrvatske i Bugara iz Rumunjske. Po sustavu svatko sa svakim, svi sudionici ovog memorijala odigrali su međusobne susrete, a po-

stignuti su sljedeći rezultati: Slovenci iz Italije – Bugari iz Rumunjske 9:1, Srbi iz Hrvatske – Slovenci iz Italije 3:3, Srbi iz Hrvatske – Bugari iz Rumunjske 8:0. Prvo mjesto osvojila je momčad Slovenaca iz Italije, najbolji igrač turnira je **Daniel Ljut** (Slovenci iz Italije), dok je najefikasniji bio **Miodrag Radovanović** (Srbi iz Hrvatske).

POGLED S TRIBINA

Pobjeda za mirniji put

Nogometaši Hrvatske pobijedili su Sloveniju (2:1) u posljednjoj prijateljskoj provjeri pred odlazak na Svjetsko prvenstvo u SAD-u. Susret je odigran u nedjelju u Varaždinu pred prepunim domaćim gledalištem koje je željelo vidjeti svojevrsno rezultatsko iskupljenje za poraz protiv Belgije (0:2) u Rijeci. Faktički, misija »iskupljenja« je uspjela temeljem zabilježene minimalne pobjede, ali viđena potencijalna igračka projekcija za predstojeći uvodni susret na mundialu protiv Engleske nekako baš i nije. Unatoč izjavama izbornika **Dalića** kako ne želi pretjerano pridavati pažnje rezultatima u ova dva pripremna susreta, tj. generalne provjere, čini se kako neke stvari u udarnoj postavi još uvijek malo štucaju. Momčad se ozbiljno muči u organizaciji napada, a jednako tako i ima očevidnih problema u posljednjoj obrambenoj formaciji. Oba gola postignuta su zahvaljujući lucidnosti i majstorstvu **Modrića** i **Pašalića**, dok je primljeni gol djelo čiste konfuzije u pogledu nepotrebnog vraćanja lopte unazad

prema vrataru (**Baturina**), koju je lukavo iskoristio protivnički topnik **Šporar**. Ipak, nemojmo biti previše prestrogi u analazi ova dva susreta i dajmo još kredita Dalićevim *vatrenima* koji su na prošlim SP-ima pokazali kako mnogo bolje i rezultatski konstruktivnije znaju igrati na velikim svjetskim natjecanjima. Konačno, do starta na mundialu ima još dosta vremena za rekonfiguracije u pojedinim linijama buduće prve momčadi, ali i rekuperacije pojedinih igrača koji još uvijek u nogama osjećaju zamor od duge sezone u svojim klubovima. Optimizam je uvijek najbolja motivacija, pa neka tako bude i za susrete protiv Engleske, Paname i Gane koji slijede tijekom ovoga mjeseca u SAD-u i Kanadi. Momčad koja brani broncu iz Katara ne smije ne vjerovati u sebe i u svaki susret mora ući s maksimalnom pobjedničkom motivacijom. Ova generacija hrvatskih reprezentativaca to zasigurno ima u svojim glavama i nogama, samo se trebaju izabrati trenutačno najbolji i najspremniji s izbornikovog popisa. Jer, nogomet je stvar sadašnjice. Prošlost je lijepa, ali se od nje ne živi.

Naprijed, *vatreni*!

D. P.

Umotvorine

- * Što manje govoriš, to te ljudi više slušaju.
- * Uvijek je dobro vrijeme za činiti dobro.
- * Normalni traže pomoć, toksični nove žrtve.

Vicevi, šale...

Muž se obraća ženi:

- Ljubavi, što nam spremaš za ručak?
- Meni biftek, a tebi kufere. Upoznala sam ti malo prije Radeta limara.

Policajac zaustavlja vozilo:

- Molim Vas izađite iz auta.
- Ne mogu, pijan sam, 'ajd ti unutra.

Aforizmi

- * Kada ne možeš biti kontroliran, bit ćeš omražen. A to je moć.
- * Ne živite život da dokažete ljudima da ste u pravu; živite ga da ima smisla za vas.
- * Ne dopusti da te oni koji cijeli život pužu uče kako da poleti.

Vremeplov – iz naše arhive

**Tamburaši Glazbene škole
Subotica, 2006.**

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Kurjakov rep u buretu

Kad sam bio malo dite, išo sam sa mamom kod tetke. Kad sam došo tamo, ja se sigro i razbijem koršov. Poplašim se i utečem, niko me ne mož sustavit. Mama plače što me nema:

– Ku je moje dite sad ošlo?!

Dođem ja pravac putem u jednu šumu, zove se Grabovac. To je sotska šuma. U njoj misto da idem pravim putom, ja skrenem krivo u šumu. Zove se šuma Ravna. I odem ja u prosiku i za-bludim. Uvati me noć, luto sam, tumaro sam i nisam mogo više nać puta. Tako sam došo do druge prosike i legnem. Jesenska doba, pokrijem se liščem i zaspam.

Kad je bilo niko doba noći, čujem niko tumaranje i govor. Uplašim se: ko je? Noć, šuma – kad ono bilo dvanajst lopova i arambaša. Oni naložu vatru i zakolju vola. Na ražanj nata-knu vola i peku, a još ne znaju da sam ja tamo. Jedared evo ti jednoga, ide od društva i naiđe na mene, stao mi na nogu. Ja dreknem:

– Joj, ko je?

On pita:

– Otkud ti tu – ko si?!

– Ne znam ja di mi je kuća, ja sam zabludio.

On mene uzme za ruku i odvede kod vatre. Ja sam bio već ozebo i dođem do vatre, sav sam smrznjen, malo se ogrijem. Dadu mi – ja jio mesa, dadu mi vina – pio vina. Pitaju mene otkud ja tu? Ja njima pripovidam kako sam bio kod tetke i za-bludio. Onda ja kod vatre ugrijo se i zadržimam, a oni oće da idu i kažu:

– Šta ćemo s ovim malim djetetom?

Jedan veli:

– Da ga ubijemo.

– Da ga ponesemo sa sobom i učimo da bude lopov.

Arambaša kaže:

– Ne triba on nama neg ćemo ga metit u bure di je bilo vino da ga ne bi pojili kurjaci, valjda će ko naić pa će ga nać.

Lopovi se spakuju i odu. Ukolikim su oni ošli, ja zaspo u buretu zatvorit. Kroz malo vrimena došli kurjaci i jidu globure od vola, sve puca kako jidu kosti. Ja se uplašim u buretu, al kroz malo vrimena jedan kurjak metnu rep u bure da vidi ima l vina. Ja uvatim kurjaka za rep, dobro omotam oko ruke i viknem iz bureta:

– Upuj, kurjo!

Kurjak zagreba i odvuče mene i bure, potegne na do, zove se šuma Maleč. I bure na do biži, udari se o rast i puče, a kurjak od stra crko.

Ja uzmem moju britvicu i oguljim kurjaka, izađem na Pakle-din, na put prama Kukujevcima. Idu ljudi iz Sota na poso, na oranje i tako me povezu kući. Ja dođem kući, donesem kožu od kurjaka i dobijem nagrade – puno novaca, vina i darova kojekaki. I tako moja mama bila vesela što sam došo kući i znao doć sam i bio kuražan ubit kurjaka.

Pričao Gajdašić Ivana Petar, Kukujevci, r. 1894. g., zemljoradnik, vinogradar
Do neba drvo, 1963.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Vamo, tamo pa onamo

Da mi nema faš Joze cigurno b se ucervo od dosade. Poručiva da dođem. Šta ću? Ope mi snaja limuzinom odnese. A šta da kažem? Prošli put dok smo išli nafaljila svekrvu al bome sade baš i ni. Koda sam crto vraga na zidu. Taman faljio kako s lipo slažu kad vid ovo. Žali se snaja da ova moja poslidnji dana sam za njom ide koda j mala i pripovida joj kako ovo triba ovako a ono triba onako. A šta da joj kažem? U sebe ću: »E cili život mene tako. Aj vamo, tamo pa onamo. Al od nje ne mož pobić. Pravo da kažem ute pripovičke sam ja miš a ona mačka ma šta ko mislio i štagod divanili u selu«. Da priskočim sve pa da oma kažem šta j od faša. Leži. Ne znam jel iskežećit jel usukan. Jauče: »Joj faše ope mi uvatilo! Iz ničeg! Ne znam jel u krsta, dupetu jel noge. Koda s šeće u mene. Saj vamo pa tamo pa onamo. I ne popušćaje«. Vidim da ni dobro. Češem se iza glave pa ga pitam: »Pa dobro je s bio kod doktora? Nema ti druge«. »E moj faš Marne, neg šta neg da sam bio. I gle, prošli put smo divanili od miševa i mačaka al bome pravo da ti kažem ovo s doktorima j skoro isto. Tu smo mi ko miševi. Oću kazat ja ko miš«, odgovara faš. Ne b se tribo smijati al s ne mogu sustavit. Kroz smi ću: »Ajđ, de slušam«. Faš pripovida kako j prvo ope ošo kod ovog našeg doktora u selu pa kako ga onda ovaj poslo kod doktora u varoš koji ga isprva ličio. Pa će: »I zamisli sa j ovaj doktor u varoši reko da ne zna šta mi je. Da j mislio da mi izličio. Da triba ope da s vratim kod ovog našeg doktora u selu pa da mi ovaj pošalje kod drugog doktora. Zamisli, kaže da ć onda ovaj novi pomoć. Al da to i ni možda cigurno kako on misli. Da j taka bola. I sve ja to tako napravim. Ope isponova«. »I, i, i, i šta j onda bilo?«, pitam. Faš Joza odgovara: »E onda j taj novi doktor iz varoši reko da j dobro što sam došo kod njeg al da tu on sade ne može ništa već za dalje moram doć tamo kod njega«. Sade ću i ja svaj začuditi: »Pa kako da dođeš kod njeg kad si već kod njeg? Faše ta već si kod njeg. Kud tamo da dožeš? Možda nis dobro čo?«. Objašnjava da j još kako dobro čo. Divani: »Ima još i gorje faše«. Sase stvarno ja začudio: »Ta faše neka mi zaludivat da mož gorje. Zaludivaš mi?«. Faš će: »E moj faše lipo b bilo da ti zaludivam. To tamo j privatno kako s moderno kaže«. Isapim u sebe: »Ovo j stvarno za nepovirovat. Kako jedan te isti doktor ne može vamo al može onamo, jel tamo kako faš kaže. Ovo koda j sam vrag naštuđiro«. Faš nastavlja: »Faše, ja ko miš što ga mačka uvatila pa ga neće smazat oma već ga mal pušće pa mu ope stane na rep. Koda s sigru sa mnom. A da ti ne kažem da ot tog idi vamo, tamo pa onamo i izvadi i snimi ovo i ono svud moraš štagod platit. I što ideš dalje više j plaćanja. Faše, brez debelog buđelara ne mož ni vamo, tamo ni onamo, kako b reko. Neka se ni kretat. Ta od tog mož još i pofalit na glavu. Pa s ti idi onda ličit. Probaj ozdravit«. »Stvarno faše. Pa to bolj da s zove da ideš vamo, tamo pa onamo neg što s kaže da ideš kod doktora. Pa još na kraju ako ništa ne pomogne a ti se istrošio«, i ja ć ope začudito.

U NEKOLIKO SLIKA

Hrvatska riječ na Festivalu tista u Topolju

MEĐUNARODNI
MARIJANSKI
PUČKI FESTIVAL

**KORIZMENI
PUT
K MARIJI**

*Povratimo srce,
očistimo put,
približimo se Mariji.*

13. 6. 2026.

19 sati

**Crkva sv. Petra i Pavla,
Monoštor**

ULAZ SLOBODAN

Zajednica Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić”

Vas poziva na

Godišnji koncert zboru „Odjek”

14.6.2026. u 19 sati
u crkvi Uznesenja BDM
Zemun, Veliki trg 4

1100 GODINA HRVATSKOGA KRALJEVSTVA (925. – 2025.)

TRAGOM
MILENIJSKE
PROSLAVE
U BAČKOJ
I SRIJEMU

IZLOŽBA

Otvorenje:

■ **16. lipnja 2026.**

u 18 sati

Zaklada

**„Spomen-dom
bana Josipa Jelačića“**

Vladimira Nazora 3,
Petrovaradin

PRETPLATITE SE

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

* Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišati cijenu pretplata. Hvala na razumijevanju.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna

HRVATSKA RIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

www.hrvatskarijec.rs

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: **OTPVRS22**
 AD MS Fil. Subotica
 IBAN: **RS35325960160000218862**
 NIU Hrvatska riječ
 Preradovićeve 11, 24000 Subotica

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«
 Preradovićeve 11, 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa: **325950060001449230**

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

www.radiomarija.rs

[@Radio.Marija.Srbije](https://www.facebook.com/Radio.Marija.Srbije)

[@radiomarijasrbije](https://www.instagram.com/radiomarijasrbije)

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar**
- 12 meseci sa **50% popusta**

Astra Telekom

011 44 22 009

NOVINE

DAN ROĐENJA
BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

Praznik

HRVATSKE ZAJEDNICE u Republici Srbiji

Čast nam je pozvati vas
na svečanu akademiju kojom obilježavamo
Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića

19. LIPNJA 2026.
s početkom u **19** sati
u Velikoj vijećnici Gradske kuće
u Subotici.

U okviru akademije tradicionalno nagrađujemo
najuspješnije učenike u nastavi na hrvatskom jeziku
u protekloj školskoj godini te njihove profesore i mentore.

